

DOMOLJUB



IZVAJEN vsak četrtek. Cena mu je
8 K na leto (za Nemčijo in K. za
Ameriko in druge tujke drže 12 K.
— Posamezne številke se prodajajo
po 50 vinarjev —

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu
„Domoljuba“ Ljubljana, Kopitarjeva
ulica. Naročnina, reklamacije in in-
serati pa: Upravištvu „Domoljuba“.
— Ljubljana, Kopitarjeva ulica —

Štev. 48.

V Ljubljani, dne 28. novembra 1918.

Leto XXXI.

Nauki ranjke Avstrije — Jugoslaviji.

V svetovni vojski se je pokazalo, da so najhujši sovražniki ljudstva imperialistični vladarji, kakoršen je bil bahati širokoustni nemški cesar Viljem, oholi militaristični generali, kot sta bila nemška generala Hindenburg in Ludendorff, ki sta par let vladala celo Nemčiji, in oblastni ministri, kot naš Stürgkh, ki je vladal in ukazoval tri leta, kakor je hotel, sam na svojo pest, brez ljudskih zastopnikov. Če dobi tak oblastnež, ki ni nikomur odgovoren in ki se mu zato ni treba ničesar bati, slabotnega, starega vladarja v svojo pest, kakor je imel Stürgkh in njegova nemška klika cesarja Franca Jožefa I. v svoji oblasti, potem gorje taki državi in njenim narodom. Državni mogotci, ministri in generali, imajo vso moč v rokah, imajo vojaštvo in kanone. Uradniki in žandarji, ki se boje za svoje službe, izvršujejo njihova povelja, časopisje je po večini od teh mogotcev podkupljeno, a tiste časopise, ki bi se drznili javno zapisati kaj takega, kar tem mogotcem ni všeč, neusmiljeno zatirajo in preganjajo. To so tla, iz katerih bohotno poganja ovađuštvo, krivica, nasilje; to so časi, ki jih z bridkostjo opisuje naš Gregorčič: Pravico v grob so devali. — Pri grobu jaz sem bil. — Pogrebeli so prepevali — A jaz solze sem lil. V takih časih se mora poštena in odkrita beseda skrivati za nemim molkom. V teh časih so se polnile ječe z našimi nedolžnimi ljudmi, vislice so kot gobe rastle iz tal, nemški meč je gnojila domače in tuje poljane. — Te čase smo doživeli in nikoli jih ne bomo pozabili. A kar smo trpeli, naj nam bo šola za prihodnost. Od nas samih je odvisno, da se ta strašna šola za jugoslovanski narod ne vrne nikoli več.

Zakaj so bili tako strašni, tako žalostni časi mogoči? Zakaj so bili mogoči časi tako poniževalni za tako nadarjen in tako napreden in tako pošten narod, kakor smo mi Slovenci in Jugoslavlani? Ali se moramo tudi mi Jugoslavlani prištevati med tiste narode, o katerih pravi nemški pesnik Šiler: »Ničesar vreden narod ni, ki za svojo čast z veseljem ne zastavi vseh moči.« Nikakor ne. Nihče nam ne more ničesar očitati, bili smo zvesti, dasi smo krvaveli; za tujo pravico in za tujo last smo se bojevali, Avstrija nam že zdavnaj ni bila več mati. Zato so ji morali njeni lastni otroci odreči pokorščino. Od stare Avstrije se učimo, kakšna naša nova država ne sme biti. — Naša stara tetka Avstrija je imela mnogo napak, a niti v vojski se ni hotela poboljšati. Upropastili pa sta jo zlasti dve napaki. Njena prva velika napaka je bila, ker ni bila pravična. Hočete dokazov: Pojdite gledat v koroške šole, ki niso bile nič drugega kakor ponemčevalnice! Pojdite — pa kaj bi vodo v Savo nosil in dalje dokazoval! Država, v kateri vladata dva naroda, šest drugih narodov, ki tvorijo večino v državi, pa služi in tlako dela, taka država ne more biti pravična. Jugoslavija mora biti in bo pravična vsem narodom ali bolj pravično rečeno vsem plemenom troedinega jugoslovanskega naroda. V Jugoslaviji ne bo imel Srb nič več pravice kot Hrvat in Slovenec nič manj kot Srb. Vsa plemena, vse stranke, vsi stanov, vsi morajo uživati v Jugoslaviji isto pravičnost. Saj smo bratje in brat bratu ne meri pravičnosti skopo.

Pravičnost pa ni mogoča tam, kjer ljudstvo nima besede. Zlasti naše ljudstvo ima globok čut za pravičnost. Avstrija ni bila pravična, ker ni bila demokratična. In največje, da naravnost vnebovpijoče krivice so se godile v Avstriji ravno takrat, ko je bila demokracija v Avstriji popolnoma ubita, v zadnjih štirih letih,

ko je vladal militaristični absolutizem, ki je imel taka dva slabotna vladarja, kakršna sta bila zadnja dva Habsburžana, popolnoma v svoji pesti. Ali bi bilo sploh prišlo do vojske, da je imelo ljudstvo pri pogajanjih s Srbijo pred vojsko kako besedo? Ali bi bila vojska trajala tako dolgo, če bi bili smeli ljudski zastopniki sklepati o miru in vojni? Ali bi se narodi že zdavnaj ne bili sporazumeli med seboj in sklenili miru, da so imeli svobodno besedo v časopisju, na zborovanju? In vendar je demokracija zmagala, zmagala minstre in generale in kralje in cesarje, zmagala kljub cenzuri in zaporom in vislicam. Resnico je mogoče zatirati, zatreti je ni mogoče. Zato mora Jugoslavija biti demokratična. V Jugoslaviji naj vlada ljudstvo, ne grofje in baroni, ki jih imenuje kak cesar ali kralj, ki ne pozna ljudskih težav in potreb, ki pozna ljudstvo le tedaj, kadar je treba davek plačati in na vojsko iti kri prelival. V Jugoslaviji bodo dajali postave samo poslanci, ki jih bomo sami volili, volili svobodno, kakor bomo hoteli. Postave nam bodo dajali možje naše krvi, našega zaupanja, ki jih poznamo in ki nas poznajo in ki vedo, česa potrebujemo, ki ne bodo n. pr. upeljavali mlevskih kart. V Jugoslaviji ne bo tujega uradništva, uradov in pisaren bo samo toliko ko, kolikor jih bo res treba; povsod pa bo sedel naš domačin, ki bo vedel, da je zaradi ljudstva tukaj in njegov služabnik, ne pa njegov gospod. — V demokratični državi se volja vsakega posameznega državljan javlja pri volitvah. V demokratični državi, tudi če je monarhija, je vlada vedno izraz ljudske volje, za najbolj odločilna mesta, kakor jih zavzemajo poslanci, predsednik republike, določa može svojega zaupanja ljudstvo samo. V demokratični državi vlada ljudstvo, predsednik ljudovlade izvršuje le ljudsko voljo in jo mora izvrševati, saj je od njega odvisen, od njega voljen in njemu odgovoren. Brž ko s

kaže nesposobnega, ga ljudstvo vrže in postavi drugega, sposobnejšega na njegovo mesto. V monarhiji pa pride sin za očetom na prestol (dedna monarhija), naj bo sposoben ali nesposoben, naj ima sree za ljudstvo ali ne, zadostuje, da je kraljev sin, samo rojstvo zadošča, da postane kraljev sin vladar, tako postanejo milijoni odvisni od človeka, ki je lahko najboljši človek kot zasebnik, pa najslabši kot vladar. In narodi n' imajo nobene moči proti njemu, ker je absoluten, neodgovoren vladar. Ne morejo ga klicati na odgovor. Pa bo rekel zagrižen monarhist: Tudi v monarhiji ima lahko ljudstvo popolno svobodo, ljudstvo daje po svojih zastopnikih postave, dovoljuje davke, skratka: ljudstvo vlada tudi v monarhiji, kralj je le predstavnik (representant) državne oblasti (konstitucionalna monarhija). Nato odgovarjamo: Dobro, če ljudstvo res želi imeti kralja na čelu državne oblasti, naj se izjavi, če glasuje za to, prav; ljudstvo naj govori. Dvomi pa, da bi bilo ljudstvo po teh bridkih izkušnjah, ki smo jih doživeli z monarhi in monarhijami, navdušeno za kraljevske rodovine, če naj bo kralj samo lešena podoba, ki ima napis: kralj; vso oblast in vsa državna opravila morajo itak izvrševati ljudski voditelji. Čemu torej kralj? V sedanjem času je to samo nepotrebná šara, ki povzroča nepotrebne stroške, koristi ne prinaša nobene. Čudno! Po celi Evropi, da, po celem svetu so se zrušili cesarski in kraljevske prestoli, samo v Jugoslaviji se najdejo ljudje, ki se navdušujejo za monarhijo. Govorimo odkrito. Mi nismo za nikako monarhijo, tudi ne za monarhijo Karađordžević. Junaško srbsko ljudstvo spoštujemo, s ponosom gledamo na svoje junaške brate. Pretrpeli so več kot mi za svojo domovino; ceni jih cel svet. Njihova srečna prihodnost pa ni odvisna od njihove vladarske rodovine. Tudi svojo slovensko prihodnost z bolj mirnim srcem zaupamo republiku kakor monarhiji. Ravno v teh dnevih pa slišimo o neki kliki, o ljudeh, ki niso odgovorni, ki imajo svoje zahrbtne namene, slišimo, da delajo za monarhijo. Zakaj ne počakamo, da odloči ustavodajna skupščina (konstituant) o bodoči državni obliki. Naše ljudstvo je dovolj zrelo in bo znalo o tem razsoditi. Če se to ljudsko glasovanje izvrši pravilno in brez pritiska, se bomo temu glasovanju uklonili in ga sprejeli kot postavo. Do tedaj pa naj neha vsako ruvanje in vsako ščuvanje.

Tretji nauk, ki nam ga daje ranjka Avstrija pa je: Uredite si svojo vladno tako, da bo Vaša odgovorna, drugače bodo tisti, ki vladajo, delali le po svoji volji, ne po vaši. V monarhiji je to težko izpeljivo. Kralj in njegov dvor ima vedno velik vpliv na sestavo vlade in tudi na vladanje samo. Vladar, ministri in generali v Avstriji niso bili nikomur odgovorni. Zato so delali brez skrbi po svoji volji; mislili so si: Kdo mi more kaj? Kvečjemu, da grem v pokoj z bogato pokojnino, če se mi stvar ne posreči. Na odgovor poklicati, tožiti me itak nihče ne more. Nič ni nevarnejšega in hušješa, kakor dati človeku in tudi najboljšemu — oblast brez odgovornosti. Oblast, moč brez odgovornosti, brez zavesti, da mora dati odgovor od te oblasti, je za

človeka strašna skušnjava, pa naj bo to kralj, minister ali hlapec. Le prerado se zgodi, da jo bo uporabljal samo za se, za svojo korist, četudi v škodo drugih. Če pa vem, da sem le v službi drugega, da sem njemu odgovoren, da me ta lahko pozove na odgovor, da me lahko toži za škodo, ki sem mu jo napravil, o, tedaj bom skrben in previden, storil bom svojo dolžnost pošteno in vestno, gledal bom, da ne bom delal škode tistemu, v čegar službi sem. Največ jamstva za to pa daje republika.

Jugoslovanski narod naj izroči vladno nad seboj tistim, ki jim zaupa, ki jih pozna in ki jih bo lahko klical na odgovor.

Politični obzornik.

Srbija, Črna gora in Jugoslovani bi že avstro-ogrske monarhije — proglašajo kot ena država.

Pred nekaj dnevi je poslala dalmatinska vlada narodni vladi v Ljubljani sledeči načrt, ki naj za toliko časa, dokler prvi državni zbor (konstituant) ne sklene nove ustave, ureja vladno obliko.

Po tem načrtu bi načeloval državi začasno, dokler se ne skliče konstituant, srbski prestolonaslednik Aleksander kot regent (začasni vladar). Postavodajna oblast bi imelo do konstituante Državno veče, obstoječe iz članov Narodne vlade v Zagrebu, 50 zastopnikov kraljevine Srbije, eventualno tudi 5 zastopnikov Črne gore in 5 zastopnikov Vojvodine. Regent bi iz članov Državnega veča imenoval prvo ministristvo, dalje 5 ali 7 državnih tajnikov in 5 ali 7 guvernerjev s sedežem v Ljubljani (za Slovenijo), v Zagrebu (z naslovom »ban« za Hrvaško in Slavonijo), v Splitu (za Dalmacijo), v Sarajevu (za Bosno in Hercegovino), v Beogradu (za Srbijo) in event. tudi v Cetinju (za Črnogoro) in Novem Sadu (za Vojvodino). Državni tajniki bi posredovali med osrednjo vladno in deželami ter imeli glas v ministrskem svetu. Kadar bi se povrnil mir in red v deželo, bi se izvolila konstituant — volilni red bi izdelalo Državno veče — in sešla v Sarajevu, kjer bi zborovalo do takrat tudi Državno veče. Konstituant bi bila pridržana izrecno določitev državne oblike (monarhija ali republika), določitev ustave, imena države, glavnega mesta in zastave. — Narodna vlada je sklenila soglasno, da se o predlogu ne glasuje, ker gredo itak člani Narodne vlade, ki so zaeno tudi člani Narodnega veča, v Zagreb k seji Narodnega veča. Tam bodo obvestili o stališču svojih strank Narodno veče, ki se bo potem izjavilo o predlogu zemaljske vlade za Dalmacijo.

Naša stranka je na posvetu V. L. S. napram temu predlogu zavzela odklonilno stališče, zato, ker ni prav nič demokratičen in nima ljudstvo skoro nič besede. Pač pa je pripravljena V. L. S., da se o tem pogaja.

V Zagrebu se je v soboto zbralo Narodno veče. Tamkaj so se dolgo časa zgovarjali in naposled so se sporazumeli v toliko, da se ta načrt nekoliko izpremeni, da bo imelo ljudstvo več besede in potem

se je sestavil odbor 28 moži, ki naj gredo v Beograd in tam sklenejo s srbsko vlado pogodbo. Zastopniki V. L. S. so glasovali za to z ozirom na naše težavno stališče proti Italijanom, katerim morejo edino le Srbi stopiti na prste, pač pa so povdarjali, da je to le prehodno stališče in ne sme nič vplivati na konstituanto, ki bo končno-veljavno sklepala o ustavi in državni obliki.

Grda sredstva.

Težak in nevaren je bil boj za Jugoslavijo. Stara Avstrija je vedno imela pripravljene ječe in vislice in druga nasilna sredstva za tiste, ki so stali v prvih vrstah v boju za samostojno državo Slovencev, Hrvatov in Srbov. Toda vsega tega se ni ustrašila pomlajena S. L. S. in je stopila s svojimi voditelji na čelo tega boja. Bil je to dr. Krek, duhovnik, največji Jugoslovani, ki je iz dna duše kot nihče ljubil svoj narod in je padel sredi boja in dela, bil je to dr. Korošec, duhovnik, ki se ni strašil nobenih groženj avstrijske vlade, temveč je jasno in odločno nadaljeval Krekovo delo, bil je končno dr. Jeglič, škof, kateremu so grozili, da ga odstavijo in še hušje, toda v ljubezni do svojega naroda je bil pripravljen rajši žrtvovati sebe kot pa korist svojega naroda. In za njim je stala ogromna večina duhovščine in vse časopise S. L. S. Za pametnega človeka je to dosti velik dokaz, da se S. L. S. dosledno bori le za blagor jugoslovanskega ljudstva in če danes poudarja svoje republikansko načelo, je to predvsem zato, ker je dosledno demokratska stranka in ker se zaveda, da je le v republici zadostno jamstvo, da bo pri postavitvi in ustavi ljudstvo imele odločilno besedo. Naše ljudstvo je danes tudi v ogromni večini republikanskega mišljenja, to pa tudi zato, ker je imelo dosedaj z monarhijo najbolj žalostne skušnje.

Pristaši J. D. S. (prejšnje narodno-napredne stranke) so pa za kralja Petra. Zakaj, to nas ne briga in pravico imajo biti za to ali ono. Toda ker se zavedajo, da v tem oziru ne bodo našli v ljudstvu nobenega odmeva, so začeli porabljati druga sredstva, ki so vse preje nego častna. Začeli so podtikavati republikanski misli slabe namene, češ, da hočemo s pomočjo republike zopet uvesti avstrijsko vladno, da hočemo s tem prepreči zvezo s Srbijo in pomagati Italiji in ne vemo kako neokusnosti še. Po deželi hodijo po raznih gostilnah ljudje, ki na podlagi teh sumničenj (žalibog jih je začel »Slov. Narod«) hujskajo proti »klerikalcem«, »farjem«, ki so izdajalci Jugoslavije. To so ljudje, ki niso morda za Jugoslavijo nikdar ničesar naredili, razen da so morda zaklicali »Živio«, kadar jih ni slišal kak avstrijski policaj, in taki elementi naj danes hujskajo proti Slovenski Ljudski Stranki, ki je stala na čelu jugoslovanskega gibanja, naj hujskajo proti duhovnikom, ko so se ravno duhovniki dr. Krek, dr. Korošec, dr. Jeglič največ borili za Jugoslavijo. Ne vemo, ali se to hujskanje godi z vednostjo J. D. S., a silno grdo je, in naši ljudje naj tem hujskačem po gostilnah odločno stopijo na prste.

Mi pa, ki smo v resnici vedno za dobrobit svojega naroda, bomo vedno za-

stopali republikansko misel brez ozira na levo in desno. In če v konstituenti zmaga monarhična misel, se bomo mi radi pokorili novi oblasti, a republikanci bomo ostali.

Posvet Vseslovenske Ljudske Stranke.

Dne 21. t. m. se je zbralo zastopstvo V. L. S. iz vseh slovenskih pokrajin v Ljubljani, kjer so imeli posvet o sedanjem političnem položaju. — Na posvetu je najprvo utemeljeval prof. Remec potrebo, da vse slovenske katoliške stranke sedaj, ko so padle deželne meje, skupno postopajo. V ta namen je bil izvoljen poseben odbor, eksekutiva V. L. S. iz vseh slovenskih dežel. — Zelo ostro je govoril urednik Kremžar proti italijanskim nasiljem v zasadenih krajih in je na to V. L. S. sprejela resolucije, v katerih zahteva za Slovence vse tiste kraje, kjer Slovenci ali Hrvati prebivajo, tudi Trst in Gorico, dalje ugovarja proti početju Nemcev na Koroškem ter pozivlja Narodno veče, naj vse stori, da se to izvede. — Dr. Izidor Cankar je povdarjal stališče, da se v novi državi ohranijo Slovenci kot Slovenci in da smo odločno proti vsakemu nasilju v tem oziru, glede državne oblike pa je povdarjal, da se mora ljudstvu pustiti, da se glede državne oblike samo odloči. — Po poročilu prof. Sušnika je izjavila V. L. S., da bo delala za republikansko obliko Jugoslavije. — Tajnik Zabret pa je stavil resolucijo, v kateri se zahteva splošna in enaka volilna pravica za moške in ženske od 21. leta naprej. Resolucija je bila sprejeta. Na predlog dr. Ježa bo V. L. S. tudi natančno proučila svoj gospodarski program in ga novim razmeram prilagodila.

Laška nasilja.

Lahi se v slovenskih zasadenih krajih obnašajo vedno bolj nasilno in brezvestno. Popolnoma mislijo, da bodo slovensko ozemlje obdržali za vedno. Odstavljajo župane in postavljajo laške gerente, silijo naše uradnike k prisegi za Italijo, ljudem pobirajo še to, kar imajo, in ko so v Solkanu ljudje branili svoj zadnji grizljaj, so hoteli Italijani streljati mednje, slovenske šole niso otvorene, »Goriško Stražo« silijo, da bi izhajala v laškem jeziku, slovenske trobojnice trgajo in teptajo v blato, tudi laški listi ne smejo ničesar pisati o Jugoslaviji, katere nečejo — poznati, v Trstu ni živil, pač pa čaka v pristanišču na desetisoče laških vojnih ujetnikov, ki jih nečejo domov poslati — zaradi revolucionarnega duha, in ti lačni ujetniki plenijo po tržaških skladiščih. Naše vojske od 18. do 50. leta vse internirajo in jih smatrajo kot vojne ujetnike. Naša krona velja samo 40 centesimov. Delavce v Trstu silno slabo plačujejo in tržaški Italijani se vozijo v Jugoslavijo po živež. Ko bi se danes izvedlo glasovanje o pripadnosti Trsta, bi glasovalo 80 odstotkov tržaškega prebivalstva proti Italiji. Italijanski kralj je tudi obiskal Trst, pa ni bilo nobenega navdušenja. — V Postojni so zapodili orožnike, zasedli vse šole, tako da ni pouka, prevzeli pošto upravo, ukaze pa vsak dan ostreje izdajajo v nerazumljivem laškem jeziku. Istotako delajo po reki Istri. Na vse to Narodno veče v Za-

grebu ni moglo več molčati in je poslalo v Rim, London, Pariz in v Ameriko noto, v kateri najodločneje ugovarja proti italijanskim nasilstvom v slovenskem ozemlju in pravi, da ne bo nikdar priznalo italijanske zasedbe do Soče in gorovja severozahodno od Soče.

Češka republika v svojih radostih in težavah.

Malokateri narod uživa toliko naklonjenosti pri ententi kot ravno Čehi, pa tudi malokateri narod je s toliko odločnostjo in vztrajnostjo bojeval boj za svobodo kot zopet ravno Čehi.

Ta boj se vleče že od leta 1848. Od tedaj so imeli Čehi vedno pred očmi svobodno državo, kot so jo imeli nekdanj pod Vavčavo krono. Zahtevali so sicer ne ločeno državo, temveč združeno z deželami nekdanje habsburške krone. Toda Nemci so hoteli kot pri nas s silo in obrekovanjem zadušiti vsako stremljenje po svobodi in enakopravnosti.

Zato se je mišljenje ljudstva nehote obrnilo od avstrijske vlade in prijala jih je želja, da se sami postavijo na noge. Izobraženstvo je v ta namen tudi drugod iskalo stika. Ko se je pričela nesrečna vojska, so vsi ti zbežali z doma, ker so vedeli, da jih doma čaka ječa, če ne celo vislice. Med temi je bil tudi Tomaž Masaryk, ki je bil že prej znan z raznimi vodilnimi ententnimi državniki. Začel je odkrito delati za samostojno Češko. Stopil je tudi v stik s češkimi vojnimi ujetniki ter jih organiziral v češko-slovaške legije. Pridobil jih je tem lažje, ker so bili že z doma odtujeni Avstriji in vsi navdušeni za svobodno češko državo. K tem legijam so pristopali tudi ameriški Čehi, tako da so tvorile češko-slovaške legije močno armado, ki se je bojevala na vzhodu in zahodu proti Nemčiji in Avstriji. Računali so: »Čim prej Nemce premagamo, tem prej dobimo svobodno Češko.«

Ententa je v zahvalo te legije priznala kot armado samostojne, toda še ne odrešene češke republike, ki je zaveznica entente. Razpisali so za vzdrževanje te legije češko-slovaško vojno posojilo, ki je našlo na Francoskem in Angleškem izredno veliko podpisovalcev. Osnovala se je tudi v Parizu prva vlada, kateri stoji na čelu Masaryk sam.

Tako so pripravljali pot češki državi v tujini. Doma je vodil vso politiko Češki svaz in pa Narodni izbor (odbor ali svet). Zahtevali so združitve Češke, Moravske, Šlezije in Slovaške v eno samostojno državo. Ker nemška vlada na Dunaju ni hotela o tem ničesar slišati, so z Jugoslovani vred vodili v državnem zboru opozicijsko politiko. S tem so preprečili, da Nemci niso mogli nikamor naprej, doma pa so s svojimi zahtevami pripravili in vzgajali ljudstvo za novo državo. Čim bolj mu je strigla nemška vlada peroti svobode, tem bolj je ljudstvo hrepenelo po svobodni Češki in tem bolj so dajali poslancem prav, ki so preko vseh obljub in groženj zahtevali svoje. Ko je končno Avstrija omagala, je češka samostojnost oživela. Wilson je pisal: »Češka je samostojna država, ki se nahaja z avstrijsko vlado v vojnem stanju.« Tedaj je prevzel češki Na-

rodni izbor vse vladne posle na češkem. Takoj so stopili v stik s svojo vlado v Parizu.

V dogovoru s to vlado so potem posamezne stranke imenovalle delegate v ustavodajno narodno skupščino.

Skupščina se je šla prejšnji teden. Otvoril jo je dr. Kramář po naročilu Narodnega zbora. S tem je Narodni izbor izročil skupščini vso svojo oblast in je prenehal s svojim delovanjem. Dr. Kramář je proglasil češko državo za republiko in izjavil: »Trdno in neomajno vztrajamo ... tem, da mora ostati po večstoletni zgodovini vtrjena vez čeških dežel z nedotaknjeno in da za nobeno ceno ne pustimo združitve s svojimi slovaškimi brati, ki so z nami en narod. Toda naša volja pa je tudi, da naj bo češko-slovaška republika dežela resnične svobode, kjer ne bo stiskanih, ne politično, ne socialno in ne nacionalno.« Nato so izvolili za predsednika republike dr. Masaryka in njegove ministre in predsedstvo ustavodajne skupščine. Predsednik pride v kratkem iz Francoskega v Prago.

Tako so si Čehi prvi uredili svojo mlado državo. Ljudstvo se je zlahka, brez prepiranja uživalo v nove razmere. Toda brez težav pa tudi ta država ni. Največ preglavic dela češko-nemško vprašanje. Nemci bivajo namreč na severu, znanost in južno ob robu države, kjer zavzemajo kakor obroč naravne meje češke države. Nemci hočejo proč po pravu samoodločbe, Čehi pa jih ne pustijo po zgodovinskem pravu, ker so namreč Nemci že od nekdanj v češki državi. Čehom je seveda za naravne meje, ki so tudi strateško važne. Zaeno bi s temi mejami zgubili bogate rudokope in zelo razvito inavstrijajo. Odločila bo mirovna konferenca.

Tudi s Slovaki ne gre gladko. Slovaško ljudstvo ščuvajo in zvabljuje Ogrji, češkim oblaistem pa se ustavljajo z orožjem. Čehi zasedajo Slovaško z vojaštvom. Ravnotako so menca zasedli tudi nekaj čeških krajev v sedanji nemški Avstriji.

Še dve okoliščini delajo češkim državnikom skrbi: lega njihove države in pa njena ločenost od morja. Lega je v strateškem oziru zelo neugodna, ker oklepi češko državo od treh strani ena sama, premočna država — Nemčija. Ob nespo- razumljenju jo Nemčija lahko zgrabi kar na treh frontah in jo zapre takorekoč s popolno blokado. Treba bo iskati v sosedih dobrih zaveznikov, da bodo vsaj nekoliko varovali ogroženo državo. Nadalje: kje naj dobé dohod k morju? Mislijo na pristožnost po reki Labi ali po Donavi. Morda bi se dala narediti kaka pogodba s Poljsko, da bi dovolila Čehom prost prehod k svojim morskim lukam. Gotovega še ni nič.

Vsak začetek je težak. Bog jim daj srečo in pamet, pa ni bojazni, da ne bi srečno prestali prvih porodnih boleznih!

Oskubljenca sraka.

O lahko so se Mažari bahali s svojo močjo in slavo, dokler so jim tuji narodi hlapčevali. Sedaj so pa Mažari kakor oskubljenca sraka. Slovaške so jim vzeli Čehi, Hrvati in Srbi so se združili v svojo državo, Romuni pa tišče k svojim bratom

v romunski državi. Tako Mažarom ni do-
sti več ostalo, kot ogrska nižina s svojimi
pašniki. Na zahodu jim hočejo tudi Nemci
nekaj odščitniti, češ, da tam bivajo Nem-
ci, ki zato spadajo k nemški Avstriji.

Tudi doma na Ogrskem so se dogo-
dile velike izpremembe. O raznih Tiszah
in njihovih mogotcih, ki so imeli na vaje-
tih vso Ogrsko, tam ni več niti sledu. Zma-
galo je budimpeštansko delavstvo, zdru-
ženo z vojaštvom. Ko je namreč pošiljal
na Ogrsko kralj Karol svoje nadvojvode
postavljati ministre, jih je delavstvo spo-
dilo, Tiszo umorilo, ogrski Narodni svet s
Karolyem na čelu pa je postavilo na
vladno krmilo. Tako je končno vendarle
prišlo do besede toli zapostavljeno nižje
ljudstvo in z njim nov duh. Nova vlada se
je takoj odpovedala vsem imperialističnim
težnjam, da bi namreč vladala nad drugi-
mi narodi, in sklenila je premirje, čeprav
je bilo trdo. Razumljivo je, da monarhija
ob teh razmerah ni bila več mogoča. Pro-
sili so kralja, naj se odpove prestolu, kar
je kralj tudi storil. Razpustili so obe zbor-
nici.

Nato je pretekli teden Veliki narodni
svet proglasil popolno neodvisnost Ogrske
in jo oklical za republiko. Sklenili so tudi
splošno enako in tajno volilno pravico za
moške in ženske, da bodo volili poslance
v prvi državni zbor. Zbornice magnatov
ne bo več.

Kajne, kdo bi bil pred meseci sanjal,
da se bo Ogrska tako spremenila! Krivica
kakor laž imata kratke noge!

Tedenske novice.

Drobne politične vesti.

Dr. Korošceva izjava o Jugoslaviji.

Neki laški list prinaša izjavo, ki jo je po-
dal dr. Korošec v Ženevi. Ta izjava se gla-
si: Razglasilo se je, da od zdaj naprej ju-
goslovansko ozemlje in srbsko kraljestvo
tvorita nedeljivo enoto. Vendarle pa iz
praktičnih razlogov sedenja srbska vlada
nadalje upravlja ozemlje srbskega kralje-
stva, medtem ko izvršuje Narodno veče v
Zagrebu vlado nad jugoslovanskimi kraji.
Če se je sklenilo, da se ustanovi skupna
vlada, ki bo upravljala skupne zadeve, to
je zunanjo politiko, narodno obrambo,
mornarico, vojaštvo in trgovino, bo ta tra-
jala samo tako dolgo, dokler zbor izvoljen
na podlagi splošne, tajne, enake in direk-
tne volilne pravice ne odloči o ustavi nove
države. Narodno veče v Zagrebu prosi za-
vezniške vlade, da ga priznajo za pravil-
nega zastopnika Jugoslovancev stare habs-
burške monarhije in razventega priznajo
Jugoslovane za zavezniški narod.

Spor radi Koroške. Državni urad za
zunanje zadeve na Dunaju opozarja Na-
rodno vlado v Ljubljani na nevarnost, da
pride med Slovenci in Nemci na Koroškem
do nevarnih in nepotrebnih konfliktov in
predlaga, da se vrši skupno posvetovanje
zastopnikov Narodne vlade in zastopnikov
Nemške Avstrije. Tam naj se določi spo-
razumno uprava Koroške po obeh narod-
nostih do mirovne konference. Narodna
vlada je odgovorila, da je pripravljena
udeležiti se skupnih posvetovanj pod po-

gojem, da Nemci poprej umaknejo svoje
vojaštvo in narodne straže iz sklenjenega
slovenskega ozemlja.

Koroški Slovenci so imeli 18. nov. shod
v Rožu, kjer so sklenili slovesen in odlo-
čen ugovor proti nemškemu nasilstvu na
Koroškem in proti italijanski okupaciji.
Narodna vlada je poslala zoper nemška
nasilja na Koroškem na Dunaj in Celovec
protest.

Slovenski železničarji so imeli 19. nov.
shod v Ljubljani in so se soglasno izrekli
za republiko.

Nemška Avstrija zahteva zase zapad-
ne ogrske dežele, kjer prebiva tudi par
Nemcev. Tako se bodo za to ozemlje pu-
lile tri stranke: Ogrska, Nemška Avstrija
in Češkoslovaška oziroma Jugoslavija.

Amerika za jugoslovansko Reko. Ame-
rikanski vojaški poveljnik je izjavil, da
snata Amerika Reko kot jugoslovansko
mesto.

Ogri se pritožujejo. Predsednik ogrske
republike, Karoly, je poslal poveljniku en-
tentinih armad v Solunu pritožbo, češ, da
so Srbi prekršili demarkacijsko črto, ki
je dogovorjena v premirni pogodbi in da
izvajajo na Ogrskem nasilstva.

Domače novice.

**Organizacija Narodne vlade SHS v Ljub-
ljani.** Za to prehodno dobo, dokler konstitu-
anta, to je narodna skupščina izvoljena po
tajni in splošni volilni pravici ne sklene nove
ustave, si je Narodna vlada v sporazumu z
Narodnim večem upravo nad slovenskim ozem-
ljem tako-le uredila: Narodna vlada SHS v
Ljubljani je v vseh vprašanjih, ki so vsem
skupinam države SHS skupna, vezana na na-
vodila Narodnega večja v Zagrebu, sicer pa je
Narodna vlada v Ljubljani oziroma njeni odel-
ci za vse njeno ozemlje in za vsa v tem
ozemlju se nahajajoča oblastva, urade in
javne organe najvišja upravna oblast in služ-
bena instanca. V stvarno območje Narodne
vlade in njenih oddelkov spadajo tedaj vsi
posli bivših c. kr. ministrstev na Dunaju ka-
kor tudi vsi posli bivših c. kr. namestništev in
c. kr. deželnih vlad, kolikor so se ti posli na-
našali na upravno ozemlje Narodne vlade v
Ljubljani. Isto velja tudi o poslih deželnih od-
borov. Občine in okrajna zastopstva ostanejo
sicer kakor so v svoji organizaciji in svojem
delokrogu, toda v svoji upravi so podrejena
okrajnim oblastvom oziroma Narodni vladi in
njenim stvarno pristojnim oddelkom. Posebne
likvidacijske komisije, ki se ustanove za likvi-
dacijo uprave deželnih odborov, imajo skrbeti
za to, da se posli deželnih odborov in njih
naprave, zavodi in premoženje rednim potom
izroče Narodni vladi. Narodna vlada je na-
čeloma druga in zadnja instanca v vseh za-
dedah bivše politične uprave. Isto skrčenje
instanc se je po smislu modernih zahtev uve-
ljavilo tudi v šolski in finančni upravi, kakor
tudi v sodnem postopanju. Okrajna politična
oblastva prve instance ostanejo za sedaj ne-
izpremenjena. V službenem in administrativ-
nem oziru so pa ta oblastva odvisna od Na-
rodne vlade, oddelek za notranje zadeve, ki
sicer upravlja vse zadeve bivšega c. kr. mini-
strstva notranjih zadev in dalje vse posle
bivših deželnih odborov in bivših deželnih po-
litičnih oblastev, kolikor ti posli ne spadajo
v območje katerega drugega oddelka. V šolski
upravi se ustanovi za celo Slovenijo višji šol-
ski svet, ki sestoji iz predsednika, iz dveh ali
treh poročevalcev za upravne in gospodarske
šole, za dve ali štiri ali petih višjih šolskih
nadzornikov, iz dveh po knezoškofjskem ordi-
nariatu v Ljubljani dogovorno z drugimi ordi-
nariati slovenskega ozemlja odposlanih ka-
toliških duhovnikov, iz dveh od srednješolskega
in iz dveh od ljudskošolskega učiteljskega
voljenih delegatov ter iz zastopnikov staršev,
oddela za zdravstvo in oddela za socialno
skrbstvo. V pravosodni upravi se ustanovi za

Kranjsko, Štajersko in Koroško višje deželne
sodišče; višje deželno sodišče v Trstu ostane
na svojem mestu. V okviru finančne uprave
določa naredba izpremenitev finančnega rav-
nateljstva v Ljubljani v deželno finančno rav-
nateljstvo, dalje ustanovitev finančnega okraj-
nega ravnateljstva v Ljubljani, ustanovitev
dohodarstvenega višjega sodišča v Ljubljani
in sicer pri višjem deželnem sodišču, izpre-
menitev dosedaj pri okrajnih glavarstvih ob-
stoječih davčnih referatov v samostojno poslu-
joča davčna okrajna oblastva ter odreja, da
se vsi državni davki, davščine in pristojbini
plačujejo, sprejemajo, zaračunajo od 1. no-
vembra 1918 naprej v prid države SHS. Za
pošte se ustanovi v Ljubljani poštino in brzo-
javno ravnateljstvo, za državne železnice že-
lezniško ravnateljstvo, za proge južne želez-
nice pa obratno vodstvo.

Orli. Naša vrla orlovska organizacija bo
zopet oživila. Dne 17. t. l. so imeli Orli se-
stanek v Ljubljani in sklenili tole: 1. Današ-
nji sestanek sklene, da se ni program Orla,
ki smo ga imeli pred vojno, načelno prav nič
spremenil za bodočnost in da hočemo pod
staro, neomadeževano Orlovsko zastavo kora-
kati tudi še nadalje. 2. Zvezino predsedstvo
naj prične z rednimi sejami, ki naj se vršijo
vsak četrtek in ki naj imajo k njej pristop
tudi vsi bratje, ki se zanimajo za delo Orlov.
Uredi naj takoj svojo pisarno in določi za
tekoče posle tajništvo. 3. Okrožja naj skličejo
sestanke, da se podučijo o stanju oddelkov.
4. Odseki naj pričnejo takoj s podrobnim de-
lom. 8. december t. l. naj bode dan občnih
zborov in na ta dan naj pristopijo vsi bratje
k skupnemu sv. obhajilu. Prične naj se takoj
s fantovskimi večeri, za predavanja naj se ob-
račajo začasno na pisarno Zveze Orlov, Ljub-
ljana, Ljudski dom. 5. Občni zbor Zveze Orlov
naj se vrši v sredi meseca januarja 1919, o
kateri priliki naj se vrši vaditeljski in organi-
zatorični tečaj. 6. Vaditeljski zbor naj izde-
la do božiča t. l. vežbovnik.

Slovenski slepi vojak so se pripeljali dne
22. t. m. iz Grada v domovino, bilo jih je 29.
Za sedaj so nastanjeni v Ljubljani v belgijski
vojašnici.

Kranjski vojni invalidi, kateri bi potre-
bovali posredovanja za delo ali službo, se
lahko obrnejo osebno ali pismeno (potom ob-
čine ali glavarstva) na pisarno podpisanega
urada. — Kranjska deželna komisija za pre-
skrbno vračajočih se vojakov v Ljubljani, Tur-
jaški trg 4.

Češkoslovaška legija je odšla iz Ljubljane
v domovino.

Vojaško blago. Narodni vladi je nazna-
njenih mnogo ljudi, ki so si prisvojili v teh
dneh vojaško blago in ga skrivajo doma. Na-
rodna vlada izda oklice, v katerem pozivlja
dotičnike, da prinese blago do 1. decembra na
mesto, ki bo določeno. Po preteku tega roka
se uvede proti naznanjenim, ki ne izroče bla-
ga prostovoljno, kazensko postopanje.

Društvo »Dr. Janez Ev. Krek« razpošilja
okrožnico s prošnjo za prispevke, ki jih radi
za vzdrževanje Krekove hiše, ki je postala na-
rodna last z vsem, kar je ostalo po njem
kot spomin, ki bo v bodoče časten vsakemu
Jugoslovancu. Mnogo jih bo, ki niti ne vedo,
da društvo deluje. Ko so nabirali darove za
spomenik, je stopilo društvo v ozadje, da ni
motilo te akcije. Sedaj pa mora skrbeti za to,
da se ohrani hiša v dobrem stanu, ker je na-
menjena v to, da postane zanimiv muzej za
naše osvoboditelje in osamosvojitelje. — Opozar-
jamo vse činitelje, posebno denarne zavode na
to okrožnico, kateri je priložena tudi poštna
položnica, da se ji odzovejo v obilnem številu
in s tem postanejo sograditelji muzeja ju-
goslovanske samostojnosti.

Zvonovi Narodna vlada v Ljubljani je
dovolila, da se lastnikom vrnejo rekvirirani
zvonovi, kolikor jih je še v območju naše
vlade.

Dr. Juro Adlešič naznanja, da je svojo
odvetniško pisarno v Ljubljani, Sodna ulica 6,
zopet osebno prevzel.

Poročil se je dne 18. novembra Lovrenc
Miklavčič iz Koprivnika z gospodično Marijo
Vidmar iz vasi Fužine občina Oselca.

V Knittelfeldu je 29. oktobra 1918 v bol-
nišnici ondotnega vojaškega tabora umrl vo-
jak Franc Pirman, krojaški pomočnik iz Št.

Vida nad Ljubljano. Starši prosijo njegove tovariše, zlasti njegovega prijatelja Franca Ježeka, naj bi jim blagovolili sporočiti, kaj mu je bilo, da je umrl. Proti povrnitvi stroškov naj pišejo na naslov Pirman Ana, št. Vid nad Ljubljano št. 31.

Nesreča z ročno granato. Dne 11. t. m. je vozil posestnik Janez Vrhovec iz Podolnice, občina Horjul, gnoj na njivo. Med potjo je našel ročno granato, katero je brzkone umikajoče se vojaštvo pustilo ležati. Iz neznanega vzroka se je granata razletela in Vrhovec in njegova dva pet- do sedemletna sinova ubila.

Prošnja. Komu izmed vračujočih se ujetnikov je kaj znano o črnovojniku Jožefu Turk, ki je služil pri 17. pešpolku, 9. stotniji in je pogrešan od 10. maja 1915 iz bojev v Karpatih. Doma je iz Toplice pri Novem mestu. Če je komu kaj znano o njem, naj sporoči njegovemu očetu Andreju Turk, Podbosta 7, pošta Toplice pri Novem mestu, Dolenjsko.

Razne vesti.

Naredno posojilo svobode za eno milijardo kron je razpisala češkoslovaška vlada. Obrestuje se po 4 od sto.

Gorošič ne sme bivati v Zagrebu, tako je določilo Narodno veče.

Pogin proti Dunaju, ker mu bo vsak čas zmanjkalo premoga, če ne priskoči na pomoč češkoslovaška država. Dunaj ne bo imel ne plina, ne elektrike, radi tega marsikje ne kurjave ne kuhanja, na tisoče delavcev bo izgubilo delo, ker bodo obstali stroji.

Dopisi.

V Mošnjah in na Brezjah sta se izobraževalni društvi poživili. Da bo delovanje lažje in uspešnejše, bo imela breška polovica občine svoj in mošenjska svoj krajevni odbor S. L. S.

Turjak. G. poslanec Skulj nam je v nedeljo 17. t. m. s svojo priznano zgovornostjo naslikal, kakaj je nastala vojska in kakaj je razpadla stara država. Prišli smo kar čez noč v mlado Jugoslavijo, katero želimo postaviti na republikansko podlago. Zavedajmo se, da smo Slovenci, bodimo pokorni Narodni vladi in ohranimo mirno kri, dokler ne pridejo boljši časi.

Iz Stranske vasi pri Novem mestu. Hitro se suče kolo časa, a le malo dobrega za nas s seboj prinaša. H koncu sicer gre svetovno štiriletno klanje; a sedaj bolezen in pa smrt kruto žanje. Kakor po vsej širni domovini, tako tudi pri nas, vse stoji v znamenju bolezni; smrtnih slučajev, hvala Bogu, ni baš preveliko. Tudi pouk na naši ljudski šoli se še redno vrši. Težki časi in veliki zgodovinski dogodki gredo sedaj mimo nas. Prestano gorje in temne vojne sence zginjajo sprčo vedno novih, upolnih preobratov z ljudskih obrazov, saj prihaja lepši čas: »Mir, svoboda in vstajenje naroda.«

Iz Loma. Dolgo smo se ustavljali španski bolezni, a sedaj tudi nam ni prizanesla in je zahtevala kar v kratkem sedem žrtev. Nekaj jih še boleha. — Naši vojaki se vračajo, a mnogo jih ne bo več nazaj; okoli 25 jih je padlo oziroma umrlo v vojski; dovolj veliko število za občino, ki šteje okoli 800 ljudi. — Mati Marija Tišler v Lomu št. 2 je poslala štiri sinove v vojsko, a samo eden se je srečno vrnil domov, trije so padli; pač bridka izguba za Kuštovo hišo z velikim posestvom in za blago mater, ki pa ta udarec prenaša z junško potrpežljivostjo in vdanostjo v vojni božjo! — Med vojaki, ki so se srečno vrnil domov, je tudi naš organist. Prišel je po dolgi dobi — šestih let. Zopet prijetno done orgle v lepi lomski romarski cerkvi sv. Katarine, katere god smo praznovali s slovesno službo božjo v ponedeljek dne 25. novembra ob obilni udeležbi domačih faranov, pa tudi premožnih romarjev iz sosednih občin.

Gospodarski del.

Gospodarska obvestila.

Prepoved živinskih sejmov. Po dosedanjih navedbah odredjena prepoved živinskih sejmov je do preklica veljavna, ker drugače ni mogoče nadzirati prometa z živino, oziroma preprečiti nedopustnega premikanja klavne živine v območju Narodne vlade SHS, v Ljubljani. — Poverjenstvo za kmetijstvo: Poverjenik: prelat A. Kalan I. r.

o Izplačilo podpor rodbinam, katerih vzdrževalci so v Ameriki, ustavljeno. Z ozirom na sklenjeno premirje ter priznano nevtralnost države SHS in ker se skoro zopet odpre promet z Ameriko, se v obče ustavi izplačilo podpor v zmislu zakona z dne 17. avgusta 1917, drž. zak. št. 376 onim rodbinam, katerih vzdrževalci se nahajajo v Ameriki. Izjemoma smejo davčni uradi izplačevati tako podporo v slučajih, ako je v Ameriki odsotni vzdrževatelj oče ali mož podpirane osebe in ako je vrhutega izplačilo podpore v resnici tako nujno, da bi bila sicer resno ogrožena prehrana podpiranca, kar pa mora biti potrjeno tako od občinskega kakor župnega urada bivališča upravičenca. Kdor bi se čutil vsled tega ukrepa po krivem prikrašanega, se lahko pritoži na pristojno komisijo, ki ji bo izvesti potrebne poizvedbe in potem pritožbo preložiti. — Davčni uradi naj seznajmo onih, katerim so po tej naredbi izjemoma izplačali podporo, v teku 8 dni po izplačilu dopoljšujejo poverjenstvu za socialno skrb ter potom okrajnih glavarstev finančnemu deželn. ravnateljstvu v Ljubljani.

o Kdor hoče blago izvažati po železniceh iz države SHS, naj odda izpolnjen vozni list brez blaga na oddajni postaji, katera vpošlje vozni list na ravnateljstvo državnih železnic oziroma ekspozituro južne železnice v Ljubljani v svrhu izposlovanja izvoznega dovoljenja pri posameznih poverjenstvih vlade oziroma če se vozni list tiče blaga v polnih vozovih, tudi transportnega dovoljenja s strani voznega prometnega vodstva, Ljubljana, dne 21. novembra 1918. Dr. Pestotnik, poverjenik Narodne vlade za promet.

Ves papirnat denar v bravičnici! Nobenega pomena nima držati papirnati denar doma, pač pa je naši mladi državi veliko s tem pomaganega, da ima na razpolago dosti domačega denarja, da ga ni treba iskati na Dunaju. Čim več papirnatega denarja pride iz tujega v državo, tem slabše je naše denarno stanje, tem večji bodo davki.

Razglas poverjenstva za kmetijstvo za stran varstva poljščine in pijačdelstva. Vsi dosednji zakoni, naredbe in razsodbe najvišjega upravnega sodišča prejšnje avstrijske države, oziroma dežel, ostanejo za območje Narodne vlade SHS v veljavi, dokler ta vlada kaj drugega ne ukrene. V veljavi so zlasti vsi zakoni, ki se tičejo varstva poljščine, čuvalnih organov za deželno kulturo, lovstva in tatinskega lova, povračila škod storjenih po lovu in divjačini, varstva poljedelstva proti škodli po gosenicah, broščih in drugih škodljivih mrčesih, zatiranja predenice, varstva plitčev itd. Kmetovalci in vse prebivalstvo se nujno pozove, ravnati se strogo po predpisi, ki so veljavni za varstvo poljščine in poljedelstva. Vse poklicane oblasti (okrajna glavarstva, županstva, orožniki) se nujno pozovejo, vse veljavne zakone, naredbe in predpise v varstvo poljščine in poljedelstva izvrševati, prestopke zasledovati in proti krivcem predpisano postopanje uvesti. — Poverjenstvo za kmetijstvo: poverjenik prelat A. Kalan I. r.

Razglas poverjenstva za kmetijstvo za stran varstva lova na divjačino in ribolova. Vsi dosednji zakoni, naredbe in razsodbe najvišjega upravnega sodišča prejšnje avstrijske države, oziroma dežel, ostanejo v veljavi, dokler Narodna vlada SHS kaj drugega ne ukrene. Zakupi in pravice do lova na divjačino in do ribolova so veljavni, zato se prebivalstvo nujno svari, v nobenem oziru ne posegati v tozadavne obstoječe pravice. Vse poklicane oblasti (okrajna glavarstva, županstva, orožniki) se nujno pozovejo, vse veljavne zakone, naredbe in predpise v varstvo lova na

divjačino in ribolova izvrševati, prestopke za sledovati in proti krivcem predpisano postopanje uvesti. Poverjenstvo za kmetijstvo: poverjenik prelat A. Kalan I. r.

Skrb za vojaške konje. Skrb za konje umikajoče se bivše avstro-ugrske armade, ki so prišli v ozemlje Narodne vlade SHS, je prvotno v sili prevzelo poverjenstvo za kmetijstvo, ki pa vsled svoje organizacije ne razpolaga čez potrebne delovne sile, zato je ta posel 12. novembra t. l. izročilo poverjenstvu za narodno obrambo, dasi še naprej pomaga kolikor je v njegovi moči. O vseh zadevah, ki se tičejo vojaških konj, se je odslej naprej obračati edino na poverjenstvo za narodno obrambo v Ljubljani (deželni dvorec). Skrb za plemenske konje in sploh za konjerejo ostane seveda v področju poverjenstva za kmetijstvo v Ljubljani (Slovenska kmetijska družba). — Poverjenstvo za kmetijstvo: poverjenik prelat A. Kalan I. r.

Vzdrževalnine se izplačajo tudi onim rodbinam, katerih vzdrževalci so se sicer vrnili domov, a so vsled bolezni za delo nezmogni. Za izplačilo teh podpor je treba doprinesiti tozadevno zdravniško potrdilo in potrdilo občinskega urada.

Invalidom. Brezvestni ljudje širijo med vojnimi invalidi vest, da bodo le-ti vsled izvršenega državnega preobrata izgubili dosedanje pokojnine, vzdrževalnine, podpore in sploh vso socialno pomoč. Narodna vlada SHS v Ljubljani se zaveda, da je ena njenih prvih socialnopolitičnih nalog rešitev zamotanega vprašanja o preskrbi vojnih invalidov, nadalje vdov in sirot v vojni padlih. Da se to vprašanje uredi tako kakor je nujno in potrebno z vidika moderne zakonodaje, je treba, da se poprej izvrše potrebne predpriprave in poizvedbe. Znano je, da je bil doslej osrednji razvidnostni kataster vseh vojnih invalidov v bivši Avstriji na Dunaju; ta osrednja centrala je tudi nakazovala vse invalidne pokojnine, vzdrževalnine in razne doklade sama potom poštahranilnišnega urada na Dunaju naravnost upravitelcem. Da se izvrše potrebne informacije in dogovori o tem, ali je morda dosedanja osrednja centrala vojna, do končne ureditve tega vprašanja še dalje izplačevati že priznane zneske ali pa ne; nadalje, da se ugotovi vsaj približno število oseb slovenskih vojnih invalidov, pa je treba nekaj časa. Narodna vlada je odločena, vprašanja o prekrbi vojnih invalidov, vdov in sirot temeljito rešiti, ker se zaveda svoje velike naloge v tem pogledu. Narodna vlada SHS v Ljubljani izjavlja že danes, da bodo njene tozadavne naredbe prežete z duhom človečnosti izhajajoče iz načela, da imajo zlasti tisti, ki so v svetovni vojni izgubili svoje zdravje in deložnost, polno pravico do preskrbe v največji meri, ki je sploh mogoča. Narodna vlada SHS v Ljubljani, dne 15. novembra 1918. Pogačnik s. r., predsednik.

Razglas poverjenstva za kmetijstvo za stran varstva državnih in zakladnih gozdov. Vsled dohajajočih pritožb se ponovno razglasa: 1. Prejšnji državni in zakladni gozdi so prišli v last Narodne vlade SHS v Ljubljani. 2. V upravo teh gozdov se nima nihče vmešavati, ki ni poverjen od imenovanega poverjenstva. 3. Državni in zakladni gozdi se ne razdele med kmetovalce kakor je sotočno razširjena vest, ampak ostanejo nerazdeljeni v upravi Narodne vlade SHS, ki potrebuje velike dohodke za vladne namene, ki jih bo drugače z davki pokrivali kateri bodo vsled posledic vojne itak ogromni. 4. Če pride do razlastitve velenosestev seveda proti odkupu, ostanejo gozdi javna last narodne države SHS in se torej ne razdele, oziroma se bo kvečjemu v slučaju potrebe kmetovalcem odprodal le kakšen del teh gozdov. 5. Vsako neveljavno ali neupravičeno izrabljanje državnih in zakladnih gozdov je tako kakor prej po še vedno veljavnih doslelnih zakonih in naredbah strogo prepovedano. 6. Vse poklicane oblasti (glavarstva, županstva, orožniki) se nujno pozovejo, doslej veljavne zakone in naredbe v varstvo imenovanih gozdov izvrševati, prestopke zasledovati in proti krivcem predpisano postopanje uvesti.

— Urad za prebrano v Nemški Avstriji je ukazal vsaj štiri petine vse divjačine postreliti. Ako lovski najemniki tega ne bodo storili, bo oblast ukazala drugim pokončati

na njihovem lovišču divjačino. Prav bi bilo, ako bi se tudi v Jugoslaviji izdal tak ukaz. Divjačina je preveč. To vidimo v tem snegu. Povsod je videti sledove divjačine.

Izobrazbi.

Pastirski list

presvitega ljubljanskega knezoškofa.

Razne, za nas vse prebriske okolnosti me nekako silijo, da Vam izpregovorim nekoliko tolažilnih in poučnih besedi. Danes, ko ta list pišem, na praznik sv. evangelista Luka, je že skoraj gotovo, da bodo sovražne stranke sklenile premirje in polagoma tudi pošten, pravičen, trajen mir. Božji previdnosti, ki vlada nad narodi in vodi vse svetovne dogodke, bomo iz srca hyaležni, da je vse vojne okolnosti zasukala v korist skorajšnjega mira.

Vendar je pa našemu upravičenemu veselju primesano precej grenkobe in globoke tuge. Zakaj pa? Prvi vzrok je huda telesna bolezen, ki se je zadnji čas kar nagloma razširila pri nas in drugod, razširila do malega po vsej Evropi; drugi razlog sta pa dve dušno-telesni bolezni, ki zadnje čase zopet zastrupljata mnoge kraje naše skofije, namreč pogosten ples in huda nezmernost.

Dragi moji, ljubezen, odkritosrečna ljubezen do Vas me žene, da Vam o vseh treh izpregovorim in Vam uspešnih zdravil podam. Prosim Vas, sprejmite zdravila, da se rešite Vi in Vaši otroci.

1. Bolezen,

Da bomo hudo bolezen prav razumeli in se v njej prav obnašali, poglejmo a) kaj je vzrok bolezni, b) kaj nam more koristiti in c) kako naj se v njej obnašamo.

a) Vzrok bolezni.

Gotovo ima bolezen svoj naravni vzrok. Za novo, tako imenovano špansko bolezen iščejo zdravniki vzrok in ugičajo, od kod prihaja. Do danes se nič natančnega ne vedo. Zato pa tudi ne morejo določiti zdravil zoper njo. Marveč se bolezen širi po mestih in po vaseh. Obvarovati se je ne moremo, le čakamo, kdaj zadene tudi nas.

Torej glede naravnih vzrokov zdravniška agnostost se nič ne ve povedati. Mi, ki v Boga verujemo, vemo dobro, da se brez božje volje ne more dogoditi nič; brez nje še las z naše glave ne more pasti na tla. Zato je prav gotovo, da je Bog tudi to novo bolezen dopustil, ali pa nam jo kar naravnost poslal. Ali bi mogli vedeti, zakaj? Povedal bom tri posebne razloge.

Prvič je hotel Bog z njo osramotiti bazo človeško modrost. Kako so se ponašali zdravniki, da so v času grozne vojne omejili in tudi zatrli kužno bolezen, ki se se pokazala na bojnem ozemlju, kakor kolera, vročinska bolezen in druge. Res, po pravici smo občudovali zdravniško spretnost in se je veselili. Toda zdravniki so večinoma preveč nase zapali. Bogu pa dolžne hvale niso dajali. Tudi nam se je utrjevalo prepričanje, da kaka splošna bolezen ni več mogoča. Strah pred pravičnim Bogom se je izgubil.

In glejte, ko se ni ponašalo strašno poiznanje na bojnih ertah, glejte, kakor bi tretil, se je nova bolezen hipoma pokazala, in se prehitro povsod razširila. Koliko mrličev vsak dan, še več pa ječanja in zdihovanja po hišah pri mnogostevilih družinah. In osramočeno je naše preveliko zaupanje na zdravniško umetnost in spretnost, osramočena je zdravniška znanost! Dobro čutimo, zavedamo se, da je nad nami višja moč, ki hodi svoje poti, da doseže svoje posebne namene.

Eden teh namenov je, da Bog osramoti oni človeški napuh, ki za Boga neče nič vedeti, drugi pa, da nas kaznuje zavoljo naših grehov, posebno za grešno telesno uživanje. Da je tako, nam je Bog kar naravnost povedal. Le poslušajmo njegove grožnje, le poslušajmo nauk, ki nam ga podaja sv. pismo.

V 5. Mozesovi knjigi govori Gospod tako-

le: »Ako nečes poslušati glasu Gospoda, svojega Boga, da bi ohranil in izpolnjeval vse njegove zapovedi in šege, ki ti jih danes zapovedujem, bodo nate prišla vsa prokletstva in te zadela... Poslal ti bo Gospod lakoto in pomanjkanje in nesrečo nad vsa tvoja dela, ki jih boš opravil, dokler te ne... pogubi zavoljo tvojih prehudobnih del... Gospod ti bo še kugo dodal, dokler te ne pokonča znad zemlje... udaril te bo Gospod z uboštvo, z mrazom, z vročino in s sušico... ter te bo preganjal, dokler ne pogine.« (5. Moz. 28, 15-22.)

Ker pa naša splošna bolezen zadeva tudi pravične in nedolžne otroke, moramo reči, da tretjič pošilja Bog take bolezni pravičnim, da preizkusi njihovo čednost, in otrokom, da jih obvaruje trpljenja na zemlji, posebno greha, ter jim pomaga v večno zveličanje. Tudi o tem nas je Bog naravnost poučil.

Spomnite se na pobožnega Tobija. O njem pripoveduje sv. pismo: »Tobija pa, ki se je bolj Boga bal, kakor kralja, je trupla umornjenih pobiral, jih v svoji hiši skrival in o polnoči pokopaval. Prigodilo se je pa, da je nekega dne od pokopavanja truden na svoj dom prišel in ko se je k steni ulegel, mu je v spanju iz lastavičjega gnezda črko blato padlo v oči in je oslepel. To izkušnjo pa je pustil Gospod zato na njega priti, da bi se dajal naslednikom zgled njegove potrpežljivosti kakor svetega Joba. Zakaj, ker se je od svoje mladosti vselej Boga bal in je njegove zapovedi izpolnjeval, se ni zoper Boga pritožil, da je nadloga slepote prišla nanj temveč je nepremakljiv ostal v božjem strahu in je Boga hvalil vse dni svojega življenja.« (Tob. 2, 9-14.) Tako sveto pismo.

Sedaj točno vemo, zakaj nam Bog pošilja bolezni: da poniža brezbožni napuh, da kaznuje človeško grešno uživanje ali da preizkusi čednost pravičnih. Poučeni bomo mogli bolezni tako sprejemati in prenašati, da bomo iz njih zajemali one koristi, katere Gospod za nas namerava.

b) Korist bolezni.

Nič ne smemo dvomiti, da nam Bog bolezni pošilja ali dopušča, ker namerava za nas posebnih dušnih koristi. Kaj ne, pozdravljali bomo bolezen in jo potrpežljivo prenašali, ako bomo spoznali neprecenljivo korist, ki nam iz nje prihajajo. Omenil bom trojno korist.

Prvič nas bolezen nauči prave krščanske modrosti. V bolezni se naučimo ceniti zdravje, katero smo poprej nes pametno kvarili in večkrat nepotrebno v nevarnost stavljali. Učimo se prav ceniti premoženje, po katerem smo morebiti preveč pohlepni bili, le nanj mislili, le zanj se prizadevali, krščansko življenje, posebno krščansko ljubezen pa zanemarjali. O kako bi radi dali svoje premoženje in ga tudi radi dajemo zdravnikom in za zdravlilo, le da bi izgubljeno zdravje zopet nazaj dobili. Kako sklepamo, da bomo ozdravljeni skrbeli bolj za dušo, za večnost! V bolezni se naučimo bolj ceniti zaničevane posle, ki nam tako skrbno strežejo, dobre starše, ki so noč in dan ob naši postelji, duhovnika, ki nam je tolažnik in pomočnik.

Drugič spoznamo v bolezni nes pamet greha. Huda bolezen te spomni na smrt, na sodbo, na večnost. Kaj pa, če bo treba umreti in stopiti pred pravičnega sodnika? Pred sodnika, ki je sam Gospod Jezus. Za te je prišel v jaslice, je umrl na križu in je ostal v svoji Cerkvi, ki naj te uči pot življenja, je ostal v tabernaklju, da te krepiča na potu v večnost. Ti pa? O grozota! Zali si ga, ker si grešil, mnogokrat smrtno grešil, grešil z jezo in sovražnostjo, s preklinjanjem bližnjega, žene, otrok, celo z bogokletjem, ki si grešil s krivdnostjo, z nezmernim pohlepom po bogastvu, s trdosrčnostjo do bližnjega, z nezmernostjo, z vsakovrstno nečistostjo! In sedaj boš moral pred sodnika! pred sodnika, ki te bo po pravici kaznoval za vekomaj, ako se hitro z njim ne spraviš.

V hudi bolezni vse to spoznaš in zakličeš s psalmistom: »Kako dobro je, ker si me ponižal in potlačil, da se učim tvojih pravičnosti, in sedaj, dobro poučen, rečem: »Bolja mi je postava, ki mi je prišla iz tvojih ust, kakor tisoči zlata in srebra.« (Ps. 118, 71, 72.) Pritrdil boš, da so resnične besede Siraheve, ki

pravi: »Huda bolezen dušo strezni.« (Sir. 31, 2.)

In v tej dušni stiski boš tretjič storil, kaj je storil kralj Ezekija, ko mu je v imenu Gospodovem prerok Izaija prišel povedati: »Oskrbi svojo hišo, ker ti boš umrl in ne več živel.« Ko je Ezekija to napoved slišal, je obrnil svoj obraz v steno, molil h Gospodu in silno jokal.« (iz. 38, 1-3.) Tudi tebe bo pakača vest gnala, da jakeš zaradi grehov, se jih pokasaš, pokličeš duhovnika, naj te spravi z Bogom. Spravljen z Bogom se pomiriš, moliš in trdno skleneš, da ozdravljen ne boš grešil več, ampak misleč na smrt in večnost premagoval strasti in božje zapovedi natanko izpolnjeval.

Kolika korist bolezni za tvojo časnost in večnost! Da pa to neprecenljivo korist pomnožiš, moraš se vedeti, kako se v bolezni obnašaj.

c) Obnašanje v bolezni.

Da ti bo bolezen res koristila, poslušaj tri nauke, ki ti povedo, kako se v bolezni obnašaj.

Prvič, stori, kar sem ti že omenil, namreč, hitro se spravi z Bogom po zakramentih sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa. Sprava z Bogom bo koristila zdravju. Ako ti je Bog poslal bolezen zaradi greha, upaj, da ti jo bo odvzel, ako si odstranil greh, ki je bil vzrok bolezni. Pa tudi tvojo molitev bo Bog hitreje in bolj gotovo uslišal, ako si po sv. zakramentih postal njegov prijatelj, njegov otrok.

Sprava z Bogom ti bo prinesla mnogo tolažbe, ki jo v bolečinah potrebuješ. Potlačen ne boš obupaval, ampak spravljen z Bogom boš brez strahu oči in srce k Bogu povzdigoval in zaupljivo klical, naj se te usmili; da, s pomočjo dobrega Očeta ti bo odleglo, pogum ti bo raste in laglje boš trpel.

Sprava z Bogom te bo močno pomirila, da pred večnostjo ne boš trepetal. Kaj ne, kdo ve, če ni ta bolezen zadnja, ki ti bo končala tvoje življenje? Ne odbijaj misli na smrt, lahko te zadene posebno v naših časih, ko so nam telesne moči zelo upešale, pa bolezni ne moremo tako lahko zmagati, marveč bolezen bolj lahko in bolj hitro premaga nas. Toda spravljeni z Bogom moremo kar mirno čakati na smrt, ki nas bo preselila ne v večno muko, ampak v večno veselje.

Drugič se prizadevaj, da te ne premaga nepotrpežljivost. To je huda strast, ki bi bolezen le povečala, pa bi tudi duši uničila vsako zasluženje za večnost.

Da ostaneš potrpežljiv, zdihuj z Jobom: »Roka Gospodova me je zadela.« (Job 19, 21.) Nikakor ne premišluj, kaj ti je bolezen povzročila; samo vznemirjal bi se. Brez volje božje nisi obolel, zato se mu vda in sprejmi bolezen, kakor iz rok dobrega očeta. Zraven pomisli, da greh zasluži kazni. Ako ti je greh že odpuščen, kazni vedarje ostane; za njo daruj Bogu svoje bolečine. Kaj pa, ko bi te zadela večna kazni, ki si jo zaslužil! Zato zdihuj: »Tukaj peči, tukaj reži, tukaj žgi, le tam prizaneseš!« (Avgust.) Da, na večnost pomisli, za katero ti more potrpežljivost mnogo pomagati. Z Jobom se tolaži, rekoč: »Vem, da moj odrešenik živi in poslednji dan bom vstal iz zemlje in zopet bom obdan s svojo kožo in v svojem mesu bom gledal svojega Boga; jaz sam ga bom gledal... to upanje je shranjeno v mojem srcu.« (Job 13, 25, 26.)

Se bolj bodi pa potolažen, ako v duhu pogledaš na trpečega Zveličarja, ali pa križ v roke vzameš in premišljuješ, kako trane bolečine je trpel Jezus, ki je bil nedolžen. Ljubljence božji, sam živi Bog! In sicer trpel za te, za tvojo dušo, za tvojo srečno večnost. Poslušaj njegov klic: »Zatajaj samega sebe, vzemi križ in hodi za menoj!« (Luk. 9, 23.) Spomni se besedi sv. Pavla: »Menim, da se trpljenje sedanjega časa ne da primerjati prihodnji časti, ki bo nad nami razodeta... Je, ako z Jezusom trpimo, bomo tudi z njim podeljeni.« (Rim. 8, 17, 18.)

In tretjič se vda: popolnoma v voljo božjo. Prav iz srca moli večkrat tretjo prošnjo v Očenahu: »Zgodi se tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji!« (Mat. 6, 10.) Nič ne premišluj, kakšen bo konec tvoje bolezni; ampak zdihuj z Gospodom: »Moj Oče, ako je mogoče, naj gre od mene ta kelih, pa vendar ne, kakor hočem jaz, ampak kakor hočeš Ti!« (Mat. 26, 39.) S takimi zdihovanji se boš pomiril v duši in

boš kar lahko uredil vse svoje zemeljske zadeve. Zraven pa še pomisli, da enkrat moraš umreti, da Bog najbolje ve, kdaj je za te in za tvoje najbolj prav, da umrješ in da so »blazenji, ki v Gospodu zaspe, da se odpočijejo od svojega truda in vsa dobra dela pojdejo za njimi v večnost.

Kaj ne, kako lepe in tolažilne nauke nam podaja sveta krščanska vera za pretežki in prevažni čas, ko nas tare bolezen in se približujemo smrti. To pomisli tudi domači bolniki: starši, otroci, sorodniki. Res, če ljubljani bolnik umrje, če umirajo oče ali mati, če umrje sin ali hči, je naravno in krščansko, da Vas srce zaboli, da se vlijejo bridke solze po Vaših licih, da se Vam izviha žalostno zdi-hovanje iz srca. Toda, žalost naj ne bo obupna, brezmerna! Saj je vendar Vaš ljubljeneec prenehal trpeti, saj se je preselil iz te doline solza in krvi v boljše domovino, v večno veselje in neskočno blaženstvo; Vi pa pojdete kmalu za njim in boste tam vekomaj združeni z njim ostali.

Te večne in gotove resnice premišljuje, pa bo Vaša žalost mirna, blažljiva, upravičena. Nikar ne bodite, kakor so ljudje, ki nimajo vere. Za njih ni prav nobene tolažbe, ne v bolezni, ne v smrti, marveč edino le žalost, tuga in obup. Sami so krivi svoje nesreče; zakaj so pa vero zapravili.

2. Plesi.

Z Vami trpim, ker se nova bolezen tako razširja, muči cele družine in je premnoge položila v grob. Z Vami trpim. Toda neka druga zadeva me pa še neizrečeno bolj žalosti in mora žalostiti vsakega poštenega kristjana, da, vsakega količkaj poštenega človeka, če bi tudi kristjan ne bil. Mislim ples, ki je vselej greh, omadežuje dušo in oskranja teto.

Oh ples! Zadnja leta smo ples skoraj povsod zatrli. Marijine družbe so nam pomagale. Toda odkar vojska divja, se je posebno zadnji dve leti ples zopet močno razširil po župnijah, skoraj po vseh krajih prelepe naše škofije. Take pritožbe čujem od mnogih strani.

Ker že radi vojske veliko trpite, ker Vas neusmiljeno muči nova bolezen, ki jo je pravični Bog poslal ali vsaj dopustil, ne bi Vas rad še jaz žalil in žalostil. Toda ne smem molčati, ker je ples skrajno poguben za častnost in večnost.

Dragi krščanski starši, preljubi mladeniči, sramežljiva dekleta, posebno ve iz Marijine družbe, čujte, kaj je ples sam na sebi, kaj pravi o njem sveta vera, kaj poštenei vojaki, kaj pogani in kaj naši mladeniči vojaki.

a) Ples sam na sebi.

Poprašajmo se, kaj ima ples tako mikavne-ga in vabljivega in privlačnega, da mladeniči in dekleta, po mestih in po deželi, za njim kar norite? Da, kar norite; ne ubogate staršev, ne poslušate duhovnih pastirjev, ne bojite se Boga!

Ali Vas privlači lepo, okretno, pravilno poskakovanje pri plesu? Ali Vas mika veselje, zabava, smeh? Ali Vas vabi godba, ki ugodno udarja na ušesa in razigrava srce? Ko bi bile pri plesu samo te okolnosti; okretno poskakovanje, veselje, godba, kdo bi Vam ples branil? Tudi od najbolj resne cerkvene strani bi Vam ga privoščili, tudi samemu Bogu bi tak ples ne bil nič zoprnega.

Toda povejte mi, ali je v teh okolnostih taka skoraj nepremagljiva moč plesa? Ali ni marveč ta čarobna sila v tem, da se na plesu snidejo mladeniči in dekleta, ki se med seboj pomešate in podaste roke, se objamete in se tako sučete po plesnem prostoru? Kajne, ta okolnost je tista čarobna, zamamljiva moč? Pa zakaj?

Oh, zakaj? Povejte mi, ali se Vam pri tem plesu ne zbudi grešna poželjivost, ne zbudi prenevarno počutno naslajevanje?

In ravno v tem užitku vžgane strasti je tista neizrečna moč plesa, ki mami Vas dekleta in mladeniče, pa mami tudi žene in mo-že, vse po deželi in po mestih. In ta užitek je vzrok, da ne marate za opominjevanje staršev, da ne marate za prošnje in prepovedi duhovnih pastirjev, da se marsikatera deklica odreče rajši Mariji, Devici prečisti, kakor pa plesu, pregnusni veselici.

To je ples sam po sebi. Sedaj pa poslušajte o plesu razne sodbe od veljavnih strani.

b) Sveta vera in ples.

Če pogledamo v sveto pismo, bi se nam na prvi pogled skoraj dozdevalo, da sveto pi-smo ples hvali, ga celo bogoslužnim dejanjem prištevja.

Ko so Izraelci prišli »onstran« Rdečega morja in so videli, da so egiptanske vojske potonile, »je Marija, prerokinja, sestra Aro-nova, vzela boben v svojo roko in vse ženske so šle za njo z bobni in so plesale, rekoč: pojmo Gospodu, zakaj slavno se je poveljalo.« (2. Moz. 15, 20. 21.) In ko je David premagal Goliata, »so prišle žene iz vseh mest prepevaje in plesaje kralju Savlu nasproti z bobni ve-selja in s cimbalami in so plesaje prepevale rekoč: Savel jih je pobil tisoč; David pa de-set tisoč.« (1. Kralj. 18, 6, 7.) Da, ko je David z ljudstvom peljal skrinjo zaveze v Jeruza-lem, se je veselil »in je plesal z vso močjo pred Gospodom.« (2. Kralj. 6, 14.) Ko je apo-stol Peter čudežno ozdravil hromega, je ta hromi poskočil... je šel z njima v tempelj ho-deč, poskakujoč in hvaleč Boga.« (Delj. apost. 3, 8.)

Kaj ne, dobro se Vam zdi, da sveto pismo ples hvali in celo ples v čast božjo! Toda, poglejmo, kakšen je bil ta ples? Ali ob Rdečem morju in po zmagi Davidovi niso ženske ple-sale same, celo vsaka z bobenčkom v roki? In David, ali ni on plesaje poskakoval sam okoli skrinje zaveze in ravno tako ozdravljeni hromi berač? Da, na tako umerjen, pravilen ples nas nagiba vsako veselje; saj vesel člo-vek kar po naravi rad poskakuje. Da, tak poseben izraz veselja je drag Bogu in vsake-mu poštenemu človeku.

Toda, ali so tako uravnani plesi pri nas? Plesov, kakor so pri nas, sveto pismo niti ne omenja, še manj pa hvali. Ina pa sveto pismo v Sirahovih bukvah to-le ostro besedo: »s ple-savko se ne pečaj, tudi je ne poslušaj, da kje ne pogineš po njeni zvijači; ne oziraj se po poželjivi ženski, da kje ne »padeš« v njene za-ridge.« (Sir. 9, 3, 4.)

Pač pa o plesih, kakor so pri nas, go-vore več cerkveni učitelji in cerkveni zbori. Poslušajte nekatere. Sv. Eirem vpraša: »Kdo je naučil ljudi takih reči? Sv. Peter gotovo ne, pač pa peklenški zmagaj... Kjer so cire in plesi, tam je slepota za moze, poguba za žens-ke, tuga za angele, posebno veselje za hu-diče.« Še bolj odločno piše sv. Bazilij: »Ple-savel poženejo strah božji iz svojih src... ja-ma Kristusovega se otresejo... drzno pogle-dujejo, se neizmerno krotijo in med plesom se obnašajo kakor da bi bili znoreli in zbes-neli. Tako razvnamejo nečisti ogenj mladine in store, da je plesišče jama morilcev.« Kaj pa sveti cerkveni zbori? Vsi so odločno zoper ples. Carigradski prepoveduje javne ples in jim grozi z izobčenjem; laodicejski jih ostro prepoveduje tudi pri ženitbah, drugi obsojajo ples kot nekaj, kar je sramotno, naravnost ne-umno, zanka hudičeva. Sedaj bote pa še bolj globoko razumeli, zakaj naše škofijske posta-ve ples obsojajo in prepovedujejo; še cer-kvena slovesnost se ne dovoli pri podružni-cah, ako veljavni moze ne oblikujejo skrbati, da plesa ne bo. Oh, kolikokrat sem Vas najno prošil, da ne prirejate plesov, tudi na ženitbah ne! Ako pomislite, kar sem Vam napisal, ali ne bote pritrdili, da so bile moje prošnje vse-stransko opravljene in upravičene. Prosim, uslišite me sedaj!

c) Odlični moze o plesu.

Poslušajte še, kako obsojajo vsak ples razni cerkveni in svetni moze.

Sloveči kardinal Belarmin je četno do-kazoval, kako moč in kak vpliv na plesavce ima sam vrag in je dodal: »nič ni tako škod-ljivo kot ples. Ako moreš vreči slamo v ogenj, da se ne vžame, mogoč bo tudi mladenič ple-sati z dekletom, da ga ne posmudi ogenj ne-čiste poželjivosti.«

Imenitni govornik Bourdaloue je popra-šal svoje poslušalce: »Kaj mislite, so li plesi dovoljeni ali prepovedane veselice?« In kar sam je odgovoril rekoč: nekateri jih obsojajo, nekateri pa branijo. Iz tega sledi, da so plesne veselice vsaj sumljive, in torej bolj varno po-stopajo oni, ki se jih ogibajo in svojih duš ne postavijo v nevarnost pogubljenja. Potem za-postavijo v nevarnost pogubljenja. Potem za-čne preiskovati, kdo je zoper in kdo za ples in odgovori: zoper ples so bili in so prav po-

vsod in prav zmeraj vsi svetniki in vsi kr-ščanski učitelji; za ples so pa edino posvetni ljudje, kateri le na lišp, na poželjivost in na živinske zabave mislijo.

In koliko svetnih mož obsoja ples! Po-slušajte samo grofa Rabutina, ki je s početka pisal pohujšljive knjige za mladino, pa se je bolj v starosti izpreobrazil in spokoril. Ta grof ki je vsa uživanja sam poizkusil, je svoje otroke pred plesom močno svaril, češ, da je za premnoge poguben in da pri plesu izpostavi-mo mladi ljudje svojo čistost v največjo ne-varnost.

Drugi moze trdijo kar naravnost, da je ples smrt nedolžnosti in grob sramežljivosti, da je ples kuga za vse čednosti, da je plesišče tempelj nečiste boginje.

d) Pogani in ples.

Toda ne le krščanski, marveč tudi po-ganski moze obsojajo ples. Slavni Rimljan Cicero piše, da je ples najnižja od vseh hudo-bij, da vse druge grdobije v sebi vklepa in da nikdo ne pleše, razen kdor se je vpiljal ali je znorel. Imenitni grški govornik Demosten je dvorjanike kralja Filipa najbolj ognusil trdeč, da plešajo. Ako je v Rimu kdo hotel opisati prav razuzdano žensko, je o njej trdil, da je spretna plesavka. Celo razuzdani Ovid je kar naravnost povedal, da pri plesu pogine sramežljivost in da iz plesa izraste vsaka hu-dobija. Rimski senat je ob času cesarja Tibe-rija vse plesavce iz Rima pognal in kruti Do-micijan je iz rimskega cesarstva spodil vse starešine, ki so se udeležili razuzdanih ple-sov. — Kako sramoten je torej ples, ako ga obsojajo celo pogani, ki niso poznali tako než-ne sramežljivosti, kakor je poznamo mi kristjani.

e) Naši mladeniči in ples.

Prišel mi je v roke list »Mir« z dne 18. oktobra t. l., ki izhaja v Celovcu. V njem je natisnjeno pismo nekaterih mladeničev, ki so ga z bojišča poslali koroškimi dekletom. Čujte, kaj pišejo:

»Vojaki občudujemo vašo marljivost... da spravite vse gospodarstvo v red. Vsa čast Vam! A med vojsko se je doma marsikaj iz-premenilo. Prihajamo redkokdaj na dopust, vendar še takrat opazimo marsikaj graje vrednega med Vami, Marsikateri se verjeti ne more, ko pride domu, da so to tista dekleta, katera smo pri odhodu pustili doma.«

»Marsikatero dekle, ki je morda prej le malokdaj ali celo nikdar ni prišlo na plesišče, sedaj misli, da brez te razvade ne more ži-veti. Mi vojaki trdimo in se porivamo po sve-tu, se borimo za domovino in marsikateri tam na bojiščih izdihne, a Ve tega ne pomislite, ampak brezmiselno, neupotevajoč, kaj so godi z nami, se veselite po plesiščih. Da je pa ples... nespodobna razvada, nam bo priznalo vsako pametno dekle. Da se vojaki, ki pride domu, tudi vda temu kar je doma, je gotovo. A Ve dekleta ne veste, da to početje vsak, ki pride sem nazaj, obsoja. In zakaj tudi ne?«

»Prehodili smo vojaki precej sveta. Vi-deli smo mnogo dobrega, pa še več slabega med tujim ljudstvom. Tedaj smo pač s pono-som mislili na Vas, kajti bili smo trdnega mnenja, da je pri nas boljše. Pa žal, priznati moramo sedaj, da je marsikje v tem oziru boljše.«

»Stali smo pred sovražnikom, krogle so švigale mimo nas, pa ni se nam krilo srce... ker tolažila nas je misel, da imamo doma močna dekleta, ki bodo, če tudi mi pademo, znala junaško braniti svojo čast in tudi čast milega nam naroda. Nam je pač težko pri sre- ob vprašanju: kam bomo neki prišli? Kako bo dekle, kateremu ni mnogo za svojo čast in se dolgo v noč klati po plesiščih, postala dobra žena in krščanska mati, ki bo znala svoje otroke krščansko in narodno vzgajati? Narod brez takih žen je pa obsojen na smrt.«

f) Prošnja.

Krščanska dekleta, ali ste čule, kako se ples vsestransko obsoja? Celo poganom se gnusi! S krščanskim duhom se prav nič ne ujema. Saj je duh krščanski duh sramežljivi-vosti, duh svete čistosti, duh resnobe in spo-kornosti. In, je li kdo po plesu bolj čednosten, bolj bogoljuben? Oh ne, pač pa bolj strasten, poželjiv in hudoben.

Kar naravnost trdim, da se pri plesu v sto slučajih greši smirno vsaj devetdesetkrat. Nikar se ne izgovarjaj: starši so bili zraven, z bratom sem šla. Ali morejo tvoji domači preprečiti, ono bližnjo okolnost za nesramen greh? Namreč da sta plesavec in plesavka tik zraven drugega, da se s tem in še z drugimi prikritimi nesposobnostmi vžiga telesna poželje, onadežuje domišljija, oskrunja telo. Povem Vam, pred Bogom Vam povem, da smirno greši, kdor na plesišče hiti, ker hiti v smirno nevarnost.

Prosim Vas, starše ne pustite svojih sinov in deklet na plesišča, ne pustite jih v smirne dušne nevarnosti. Gostilničarji in gospodarji, ne prirejte plesov po svojih hišah! Udeležujete se tujih grehov; kar se pod Vašo streho pri plesu greši, vse pade na Vašo dušo in gorje Vam sodnji dan! Nikar mi ne kvarite našega slovenskega roda! Mladenci in dekleta, prosim Vas, ne na ples! Ostanite pošten, ostanite čisti ostanite nedotakljivi! Pa ne bodo hude strasti tako silne, duša bo mirnejša, telo bolj zdravo in potem Vaš zakonski rod bolj krepak in manj nagnjen k hudemu.

3. Pijančevanje.

Nedavno sem se vozil po železnici. Razgovarjal sem se s prav poštenim in človekoljubnim možem iz Ljubljane. Med pogovorom mi ves žlosten pripoveduje, kako kljub vojski ljudje toliko pijejo. Začudil in prestrašil sem se. Začel sem popraševati in zvedel sem, da se po naši miti domovini vedno več popiva. Celo žene se upijajo in mladeniči izpod 18 let.

O tej prenesrečni in preostudni pregrehi ne bom veliko govoril. Saj vendar veste, koliko nesreče se rodi iz pijančevanja.

Kdor pogostokrat nezmerno pije, si kvari telesno zdravje. Pokvari si srce, ledvice, jetra, pijača živce, kri, kakor dokazujejo zdravniki in čutiljo pijanci sami.

Kdor nezmerno pije, kvari mirno družinsko življenje. V hiši pijanca je prepir, kreg, zmerjanje, so kletve in solze. O nesrečni otroci, ki odrastejo v taki družini!

Kdor nezmerno pije, mnogo greši. Ze nezmernost sama je gnusen greh; za pijačo se zapravlja družinski denar in se družina peha v siromaštvo; pijanec razgraja, kriči, preklinja, preklinja ljudi in celo Boga, pijanec pretupa in pobija, pijanec govori nesramno in zahteva v najbolj nesramne in škodljive grehe.

In sramota! Pijanec pada po tleh, težko govori, nima več razuma! Pod živino se poniža!

Mož, mladenič, je li tako stanje zate kakor čast? Ti veš da iz pijanstva sledi dušna, telesna in družinska nesreča. Ti veš, da v pijanstvu nimaš nobenega veselja, ampak le tuge in bolečine! In vendar od strasti ne odnehaš! Ali je to pametno? In tvoj konec? Nesrečen in sramoten! Prav lahko večno pogubljen na kraju, kjer je jok in škripanje z zobmi.

V božjem imenu Vas prosim, ne pijte, vsaj nezmerno ne pijte. Matere, ne dajate otrokom, ali celo dojenčkom vina ali žganja; kvarite mu kri in zdravje! Matere ne pijte, posebno ob času, ko Vas je Bog blagoslovil in je nov človek na potu v svet; alkohol pokvari Vašo kri, zato ima otrok »ruba hrano, pa bo ali kmalu umrl ali ostal smoten vse življenje. Mladenci navadno ne pijte! Dokler rastete, imate še prenežno živčevje, pa se ne more zadostno upreti alkoholu, da mu ne bi škodoval. Dekleta ne po gostilnah in kletah! Varujte svojo dušno in telesno moč, da bote kdaj zdrave matere zdravih in krepkih otrok. Odrastli mladeniči in dekleta žene in moške, ne pijte nič, kar bi bilo boljše; ako pa pijete, pijte zmerno, ne preveč; ne bodite vinjeni. Zmernost je pa lepa krščanska čednost in tudi otrokom lep zgled. Med slovenskim rodem naj ne bo pijanca!

Sklep.

Dragi moji verniki! Nisem mogel čakati do prihodnjega leta, da bi Vam, kakor je stara navada, koj v početku poslal pastirski list. Ker sem videl, da ste v velikih nedlogah, sem pohitel, da Vas v boleznih potolažim, zoper grešne plesne očetovsko posvarim in popivanje pristudim.

Kako nepričakovane izpremembe so se pri nas dogodile in se bodo še! Jaz prosim Boga za Vas vse, pa tudi zase prosim naj me Bog razsvetli, da spoznam potrebo časa in potrebo Vaše, ter odločno ukrenem vse to, kar bo v našo častno in večno korist. Prosim tudi Vas: molite, molite velikol! Izpolnjujte vse svoje krščanske dolžnosti, ne žalite Boga, marveč si vse družine izvolite in postavite slovesno Gospoda Jezusa za svojega najvišjega kralja. Tako naj se zgodi.

Blagoslov vsega mogočnega Boga. Očeta in Sina in Sv. Duha naj pride nad Vas in ostane vedno z Vami.

V Ljubljani, 18. oktobra 1918.

† Anton Fonaventura,
škof.

Zdravstvo.

Kajenje.

V vojski smo pravzaprav šele spoznali, kaj se pravi biti tobakar. Ko je začelo primanjkovati tudi tobaka, ko so začeli strašiti celo s tobaknimi kartami, tedaj so začeli iti tobakarji v ovinke, kot bi šlo za njihovo življenje. To so zdihovali in prosili, čakali in se drenjali pri trafikah, »senkovali« in se prilizovali, vse to radi — ljubega tobaka. Nekadilci pa so se pomilovaje čudili: »Kajenje je pa res huda strast, več jim je za par cigarete, kot pa za jed! Odkod pa to?»

Tobak, ki ga kade tobakarji, napravljajo iz listov gotovih rastlin, ki jim tudi pravimo tobak. Učeni moše jo zovejo latinsko nicotiana tabacum. V Jugoslaviji uspeva ta rastlina posebno v Ercegovski. Treba jo je sejati in obdelavati ravnotako kakor žito ali trto. Pri nas je pridelovanje te rastline pod strogim državnim nadzorstvom zato, ker je pri nas tobak monopol. To se pravi: Kupovati in predelavati sme surov tobak edino država. Istotako sme edino ona prodajati tobačne izdelke, ki jih izdeluje v lastnih tobačnih tovarnah, kakor n. pr. pri nas v Ljubljani.

Listi, ki jih potrgajo na njivi, še niso značič za kajenje, temveč jih je treba prej temeljito predelati, preden imajo oni fini okus in duh, ki tako vleče tobakarje.

Najprej se morajo listi preležati. V ta namen nalože list na list in jih povežejo v svežnje. Pa listi tedaj ne počivajo, temveč se gode v njih važne reči. Kakor mora mošt prevreti, da nastane iz njega lepo duhteče vino, tako se vrši tudi v tobakovih listih neko posebno vrenje, pri čemer nastanejo v tobaku one lepo ter pestro duhteče in okusne tvarine, ki nam delajo tako prijeten n. pr. smodkin dim. Brez vretja bi bil tobak brez pravega duha in okusa. In kakor so vina ravno vsled okusa in duha po raznih krajih različna, kakršna je pač zemlja in lega, tako ima tudi tobak na vsakem kraju drug okus in duh, na enem kraju boljše, na drugem slabše, kakor je pač zemlja. Vsak ve, da se ovrski tobak ne more meriti z egiptovskim ali da je bosanski tobak čisto drugačen, kot pa ameriški s Kube, s Havaje itd. Zemlja ima po raznih krajih razne snovi in tako dobi vase tudi tobak po raznih krajih razne snovi, kar se tudi po vretju pozna na boljšem ali slabšem okusu ter duhu.

Najvažnejši del v tobakovih listih je pa nikotin. To je silno hud strup. Pet kapljic čiste nikotina zadostuje, da človeka na mestu umori. In tega nikotina je v tobakovih listih toliko, da so naravnost strupeni, kakor strupene rastline. Radi tega je tudi kajenje takih listov lahko smrtosono. Da se tej nevarnosti izognemo, je treba iz listov spraviti ali izveči vsaj del nikotina. Temu delu pravijo ljudje »pacanje« (beizen). Nikotin, ki ga dobimo pri »pacanju«, se nahaja v ostro dušeči tekočini, v tobačnem izvlečku ali ekstraktu. Rabijo ga, da v njem namakajo tobakove liste, ki imajo premalo nikotina in drugih tobakovih tvarin. Je pa tudi dobro zdravilo zoper uši. Pri tem je paziti, da kaj tekočine ne pride v kri, kar bi žival zastrupilo.

Sele ro vretju in »pacanju« so tobakovi listi godni za kajenje. Zavijajo jih v cigare, druge zrežejo v prav drobne nitke za cigarete,

slabši tobak pa režejo in spravljajo v »pakcelce«, da jih kupujejo tobakarji za svoje pipe ali »fajfe«. Tudi ga stiskajo v klobase za čikarje.

Tobakove sladkosti uživajo tobakarji na tri načine, ali ga kade, ali ga čikajo, ali ga pa nosljajo. Pri kajenju tobak zgoreva v pepel in dim, v pipah se zbira na dnu tudi razne snovi z imenom »žlindra«, ter amonijak itd. Med tlenjem postajajo prosti tudi nikotin in druge dišeče (aromatične) snovi, ki z dimom vred prihajajo v kadilca. Pri čikanju se tobak silno razmoči, v slini se razstopi tudi nikotin in druge snovi, ki potem v ustih vplivajo na človeka. Pri nosljanju že suh tobak tako draži nos, da moramo kihati.

Kaj pa delajo nikotin in njegovi spremeljevalci v človeškem telesu?

Nikotin je, kakor smo že omenili, hud strup. V nekoliko večji množini povzroči bljuvanje in drisko, zlasti pa zmede živčevje. Puncica v očesu se zoži, zastrupljenec se silno poti, udi se mu tresejo, često krčijo. Začno ga napadati slabosti, nazadnje nezavest, morada celo smrt.

Seveda v onih množinah, ki pridejo pri kajenju v telo, nikotin ne škoduje tako hudo, a nekoliko pa vedno, kar vidimo posebno pri tistih, ki šele začno kaditi. Ščasoma se telo privadi nikotina. Živčevje namreč uredi časoma svoje delovanje tako, da uspešno pobija škodljive učinke nikotina. In če potem kajenje naenkrat opustimo, živčevje nečesa kar pogreša, zato nehoti siliti za tobakom.

(Dalej.)



Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevajala ...

(Dalej.)

Albert je bojeval težek boj. Zli duh mu je šepetal, da ga sovraži predstojnik, da ga pošilja na pol samo zato, da pogine v viharju, mesto da bi katoliško pridigal v luteranskem Štajru... Silno ga je mučil ta glas, med tem je pa zunaj grozno tulil vihar in je strašno pokal led na zamrznjeni Anizi. Zatekel se je k molitvi, iskreno je molil k sveti mučenici Neži. Postajalo mu je lažje: kakor hladni balzam se mu je vlival nov pogum v dušo.

Sveča je plapolala sem in tja. Zdelo se je, kakor da se v njenem svitu bliža sveta Devica, da bi blagoslovila čistega brata za srečno pot. Kar se obrne plamen na levo. Nekdo se bliža z lahkim korakom. Albert se skoraj prestrašen ozre... V plavkastem jutranjem polumraku stoji pred njim dekliška postava.

»Ne pridete danes nič v spovednico, prečastiti?« spoštljivo vprašuje pobožen glas.

Menih vstane. Štefana stoji pred njim, v siv plašč zavita. Izpod rute se ji na zlatokostanjevih laseh svetijo snežene zvezdice liki biseri.

»Štefana, danes prihajaš ob takem vremenu?« vprašuje duhovnik. »Danes ne grem v izpovednico v cerkev. Pa tu v zakristiji je tudi izpovednica; si-li pripravljena? — Pa se mi zelo mudi.«

Štefana poklekne in se je izpovedala vsega, kar je od zadnje spovedi zadržalo ogledalo njene čiste duše. Ko ji je Albert dal sveto odvezo ter ji podelil svoj mašniški blagoslov, je ljubko vstala, stopila predenj in je rekla: »Kako lepa je bila pridiga zadnjega nedeljo!«

»Tako?« odklanja Albert. »Na lepe pridige ne dam nič. Tisoč funtov hvale še ene duše ne reši iz vic. Štajerci si morajo moje besede k srcu vzeti, sicer je škoda za vsako besedo.«

»Saj si jemljemo k srcu, gospod. Mnogi so se solzili.«

»Pridiga mora prinesiti sad pokore in čednosti. Za solze ne dam nič.«

»Zakaj ne, če so prave... Pa vaše pridige rode že tudi vse druge sadove... O kako lepo ste povedali, kako naj branimo zadnji tabernakelj... Mislim, da bodo vsi tako stori, če do tega pride, česar nas pa Bog obvaruj! Smem li nekaj povedati?«

Deklica je zardela.

»Le govoril!«

»Meni ne gre v glavo, zakaj mi katoličani trpimo, da nam jemlje hudobni človek eno cerkev za drugo. Če pravi, da se podira kapela sv. Marjete, naj jo popravi in naj jo nam vrne. Če ni denarja, ga je treba nabirati... Jaz sem že začela,« je počasi rekla, povedala svoje čudovito lepe oči in je segla v žep, iz katerega je prinesla srebrnjak. »Teža mi je dal švadkorar. Tudi drugi so mi obljubili. Vse kar dobim, prečastiti, prinesem vam za kapelico sv. Marjete. Je-li prav tako?«

Molče je vzel menih srebrnjak iz njene nežne roke... Sama nima več: njeno doto je odnesel on sam in pa prior Karel. Sedaj zbira revno dete za revnega Jezusa, ki so ga štajerci zapustili, zbira po krajcarjih.

Oko mu je potemnilo, ganila ga je živa vera in goreča ljubezen te dobre deklice. Ne bo li v nebesih več veselja nad njenim ljubeznivim darom, kakor nad njegovimi visoko donječimi pridigami o presv. Zakramentu, čeprav je vanje izlil vso svojo srčno kri?

Z eno roko je izpustil srebrnjak v habit, drugo pa ji je dal, da jo je ponižno poljubila.

»Prav je, da misliš na našega revnega Održenika in mu prinašaš darove,« je rekel z nekako čudno zamolklivim glasom. Komu naj za časa svojega prognavstva izroči to sveto dušo tega otroka? — Starega patra Ertelna je zelo čislal rajni oče, njemu jo izroči. »Vse daj patru Ertelnu. Tudi v vseh drugih zadevah se obračaj nanj, kajti jaz danes odpotujem v Admont.«

»Žel!« se je na tiho začudila in je nevarno vprašala: »Za božjo voljo, kako pa? Na pot greste? Imate li voz, prečastiti gospod? Pot je dolga več milij in vreme je tako grdo. Snela je zunanjo komolcevo.«

»Nič ne de, jahal bom,« je odvrnil. »Moram na pot, povelje je, ne pomaga nič.«

»Veli predstojnik?« tiho vprašuje deklica. Iznad Anize je sedaj skoz sneženi metez priplaval solnce kakor veliko, svetlordeče kolo in je sedaj kakor krvav soj stalo nad štefanino glavo. Nehote misli Albert zopet na sv. Nežo.

»Je-li vam je znana pot?« je vprašala.

»Imam zemljevid. Bo že šlo.«

»Je-li res taka sila?«

»Da, dete moje.«

»Moj oče so večkrat jahali pozimi,« je pomislila in je z velikimi, jasnimi očmi sočutno zrla na meniha, ki se iz zgolj pokorličine podaja na tako nevarno pot. Precej izbere iz svojih otroških spominov vse, kar bi mu utegnilo prav priti.

»Prečastiti, zelo morate paziti na milnike ob cesti. Moj rajni oče so večkrat pravili: Če človek izgubi pot v snegu, naj gleda, kako lete krokarji. V hudih zimah lete krokarji k selom. Treba je gledati, kako beže zajci. Če zajec zazre človeka, beži v goščo. Zato je treba slediti krokarjem, ne na zajcem. V Lostvi prenočite, gospod! Tam je gostilna, tudi moj oče so večkrat prenočili tam. Tudi v Belem potoku se lahko okrepite in prenočite. Za Belim potokom pride Bukovje, potem, potem pride Admont, moj ljubi rojstni kraj! — smehljaj ji prisije iz oči — »oj, moj ljubi rojstni kraj. Tam se križa mnogo potov. Če se človek ne spozna, mora zelo paziti. Kadar je polдне, zatrobi rog na južnem samostanskem stolpu tako, da se sliši več ur daleč: tulu, tulu. — Od koder prihaja trobenje, tam je samostan. Če boste ponoči prišli tje, pa pazite, kje se rdeči nebo! Kajti v temnih nočeh gori na samostanskih zidovih molnata ponev, da najdejo potniki iz temnih gozdov pot do samostana. Marsikdo bi bil že zerešil pot brez te luči.«

Menih je prikimal in je rekel: »Hvala ti, pazil bom na ta znamenja.« Nikdo, nikdo mu ne pove, kako naj blodi skozi zimskie viharje. Samo da se ga iznebe, mora na pot. Mar jim

je, li doseže cilj ali ne. Sladko, pa vendar žalostno mu je bilo pri srcu pri teh štefaninih nasvetih. Spomnil se je na oni srečni čas, zdelo se mu je, da je od tistihmal že minula cela večnost, čeprav ima šele trideset let — ko mu je kazala mati pot h župniku in botru, ga večkrat vzela v naročje in ga nosila čez hrib in plan. Že davno je mrtva mati in on sam je mož božji, ki se je odpovedal posvetni ljubezni in nečimernim skrbem. Vendar zavzveni spričo nežne skrbnosti te deklice neka struna v njegovi duši, kakor bi mu materina roka gladila srce.

»Kadar pa pridete v Admont,« nadaljuje Štefana, ki ji semega veselja žare oči, pred katerimi bi oblede vijolice. Iskre ji tako veselo, kako: bi bil mož božji že premagal vse nevarnosti in bi bil že na varnem v njenem rojstem kraju, ki ga ljubi nad vse in ga ne more pozabiti, »ga mi lepo pozdravite. Posebno lepo pozdravite patra Kuzminol! Povejte mu, da se Štefani dobro godi, bo že razumel. Ne pozabite obiskati žalostne Matere božje v cerkvi: Tako pristrčno je lepa. Kolikokrat sem pred njo molila. — Potem; vedno zgornjeja postaja, »poglejte tudi našo hišo ob vodi, prav blizu samostana je. Dva klicaria sta na njej; naslikana: eden ima grb s cerkvijo, drugi nosi grb v enoročnem. — Prav lepo, prav lepo pozdravljani našo hišo... Zadaj je travnik in je tudi lep — pa sedaj je zima — majnika se tam križem pode jeleni, tako veselo. S srebrno čistim glasom je začela drobiti pesmico.

»Štefana!« je kregala sama sebe in je napela čelo. »Pela boš, Jezus je pa tako blizu!«

Zunaj je strahovito razsajala zima, ki z morilno močjo preži na slabotnega človeka. Toda iz Štefaninih otroških besedi patru vzcivita majnik.

Skozi cerkvena vrata priplaval oblaki kadila v temno zakristijo. Zvonček poje v cerkvi. Štefana prisluškuje... Jagnje božje je že pri sveti maši. Izveličar jo že čaka. Zadnji čas je, da gre in se pripravi na sveto obhajilo. Še nekaj ima na srcu.

»Še eno prošnjo imam, prečastiti gospod, Ko boste šli mimo pokopališča sv. Amand... tam počivajo moj prelubi rajni oče... stopite noter in pogledite, če se raste na grobu bršljan in zimzelen, ki sem ga zasadila — pa še to bi vas prosila: poškrbite očetov grob z blagoslovljeno vodo. Popreje sem to storila sleherni dan, sedaj pa že dolgo, dolgo ne.«

Pater Albert se je nekoliko sklonil k deklici, ki sicer ni bila majhna, pa vendar mnogo manjša, kakor suhi, visokorastli mož, ter ji je rekel:

»Če bom le mogel, pojdem tje, dete moje. Pa zakaj se toliko brigaš za bršljan in za zimzelen. Vse to nič ne pomaga ubogim dušam v vica. Pomaga samo molitev.«

Načnila je glavo in je tiho rekla: »Res je, prečastiti,« zavila se je v ruto, da se je videlo samo še sneženo belo čelo, da so komaj zrla izpod nje njene temnomodre oči, potem je ljubeznivo pozdravila meniha: »Bog z vami!« Nato je nalahno odšla iz zakristije.

Na samostanskem dvorišču je rezgetal konj belec in je peketal s koniti. Samostanski brat ga je držal za uzdo. Zraven je stal osel, ki naj ga jezdi hlapec — spremljevalec, in je žalostno povešal ušesi.

Albert je v potnem plašču, z paprei potegnjeno kapuco, stal pred vikarijem Karlom, da prejme predstojnikov blagoslov. Tako veli samostansko pravilo.

»Pa tudi to prosim — ni mogel zamolčati besede, da skrbite za blagor duš v Štajru, gospod. Prosim vas zato, ker posvetni duhovniki v Štajru bodo odslej brez tretjega duhovnika, ki ga potrebujejo.«

»Ne reči, gospod, to je razvada!« je rekel Karel, ki se je vzdignil z naslonjača. »Zakaj ne rečeš: prečastiti oče, mar misliš, da se ti zlomi jezik? — Da mi je mari dušni blagor mesta Štajra, to menda več. Predrzo je, da skrbiš za tretjega duhovnika. Tretji duhovnik, če že hoče vedeti, bom odslej zaprejel jaz. Jaz sam bom odsihmal pridigal v Štajru. Videli bomo, kaj več premore: mile besede Gospoda Krista, ali zmerjanje in pso-

vanje Albertovo. »Sedaj poklekni!« je nato zapovedal z osornim glasom, »čas je žet!« Zunaj je zapel zvon. S trdim glasom je vikarij izpovedoval potni blagoslov nad bledim bratom. Čez eno uro sta Albert in služabnik jezdila po zasneženi poljani. Sneg jima je jemal oči. V Bukovčici je ležal sneg, da je segal do pasu. Med Lozenštajnom in Ternbergom je ležalo mnogo zmrazjenih človeških trupel.

Šnegovi in viharji so že štiri tedne gošpodovali v deželi. Opatov namestnik je sam pri sebi rekel: Ne bo ga pred pustom, pregrdo je. Vesel sem, da mi vsaj nekaj časa ni treba gledati prenapetneža.

Gorjanci so pripovedovali, da je nevarna pot iz Belega potoka do Lozenštajna. Plazovi in skale so se noč in dan valile s hribov dol. Aniza je pri Gaštajgarjevih grabljah zamrznila. Nevarno je bilo v sušcu hoditi čez led. Ne bo ga pred četrto postno nedeljo, je zadovoljno rekel vikarijev namestnik Karel.

Ob nedeljah se je v koleslju vozil pridigat v Štajer. Skrbno je pazil, da bi se ne dotaknil v pridigi niti osebe sodnikov, niti njegove vere.

Skrbno in lepo si je preje spisal glavne točke, da bi ne prišel s tira. Pridigal je iz knjige Rutine in iz Salomonovih pregovorov. Vse pa je prepletal z zgledi, ki si jih je nabral v svoji bogati dušebrižniški izkušnji. Bolj natančno kakor navdušeno je pravil svojim poslušalcem, kako je izpreobrnil nekega tatu, kako je zopet spravil dva sovražna brata, grofa, kako je zopet pripeljal na pravo pot deklico, ki je zašla na slaba pota. Bogu čast in hvala! Nekoč je s svojimi pobožnimi poslušalci napravil duhovno romanje v njegovo rojstno mesto. Kaj mično je pripovedoval, kako lepe cerkve, kako krasni samostani in gradovi so v porenski deželi... Žalibog, te pridige niso vzpodbujale poslušalcev. Od nedelje do nedelje je bila cerkev bolj prazna. Celo linsingu se ni več zdelo truda vredno, da bi še nadalje prisluškoval.

Med tem pa je bila šolska cerkev nabito polna ljudi. Tam je pridigal protestant Vid Felis. Nedeljo za nedeljo je pravil razne papeške bajke, ki jih je belil z bridko ironijo. Iz vseh vasi daleč naokoli so romale cele trume ljudi, poslušat tega služabnika čiste beseda.

Samo iz Wizerfelda ni bilo nikogar. Že je šel glas, da je tam papeški otok. Tam javna vise svetniške podobe, se v mnogih hišah molijo litanije in rožni venec, se ljudje še poštijo, kakor pred sto leti...

In res je bilo tako: pobožno dete je bilo vzrok tega preobrata. Pa kaj to pomaga: Kaj je en oteček nasproti velikemu, širokemu, močnemu morju!

(Dalje.)

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 4 1/4 % brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Bel kruh.

Piše Stanko Bor.

V jarkih ob Soči, jutro vstaja na vzhodu, skozi goste meglo nam naznanja svoje prebujenje. Ponočno delo je končano; z mest, kjer so delali, odhajajo ljudje v podzemsko skrališča in zavetišča; dobra volja jim sije z obraza — ali zato ker v prihodnjem hipu ležejo in zaspijo, ali zato ker so z nočjo izkopali toliko novega jarka, da bi se mogel človek v sili stisniti in skriti v njem, ne vem. Sam ostanem, pregledujem nočno delo, mislim, kdaj bo jarek izkopen, kako bi ga bolj izrabili, kako prikrojiti, da mu ne bi škodile granate; potem mi pade pogled na gosto plati meglo, ki se dviga iz Soče, na razvaline Zagore mi pade, mislim na to razdejano, pustošenje naše zemlje, na dolgo dan mislim, ki ga oznanja jutro, in na dolgo noč, ki mu sledi — če jo dočakaš — in z vsakim dnem več razvalin, več razdejavanja, več pustošenja in z vsako nočjo več razrušene zemlje... In dan je dnevu enak, noč noči, dan na dan, noč na noč razdejavanje, pustošenje, dan na dan živimo isto, gledamo isto — in nikjer jarka, ki bi segal do konca, ki bi ga bili veseli, ki bi nas navdela z upanjem... Tako se razmišljam, da ne opazim, kako preganja jutro meglo, ko se zavem, strahoma opazim, da je skrajni čas, da odhitim v podzemsko skrališče, sicer me opazijo in ne dočakam noči. Skokoma hitim v strelski jarek.

Ali se čudim, ko vidim, da ni bil eden tega, da so vsi pokonci. Vso noč so delali, trdo in naporno delali, drugače so komaj čakali jutro, takoj legli in zaspati — kaj imajo danes? In kaj jim žari toliko upanja z neprepanih obrazov in težkega pričakovanja? In zakaj me tako pogledujejo ko da jim ni po volji, da sem ravno sedaj prišel?

»Kaj pa imate?« vprašam, pa mi neče nihče odgovoriti.

»Tak kaj vendar imate?« govori radovednost, pa je nečelo zadovoljiti, le pogledi govorijo, kaj jih vendar moti, in tuhtam šine preko obraza zagoneten nasmehljaj.

»Kaj čakaš?« vprašam najodkritosrčnejšega in mu položim roko na ramo.

Skoraj preplasen me pogleda; ko vidi, kako napeto mi zrem v oči, povesi pogled in izblekne v svoji odkritosrčnosti: »Belega kruha!«

»Človek božji!« Zmaknem roko z njegove ramne, odstopim korak in ga dvomljivo gledam. »Ali se mu meša, ali se jim meša, če čakajo vsi belega kruha?« mislim. »Odkod pa, le odkod? Ali mislijo, da naredi Bog čudež, ker so lačni, in jim pošlje z neba belega kruha?«

Pogledam naokoli. Da, vsi čakajo belega kruha. Na pogledih, ki jih mečejo na tega odkritosrčnega, ker jih je izdal, vidim, da vsi čakajo belega kruha.

»Ljudje božji, kaj vam je?«

V tistem hipu obrnejo vsi glave proti sovražniku, nihče se ne briga več za mojo osuplost in skrb, da se jim je začelo mešati.

»Ta je mojše čujem naporen glas, se ozrem proti tistemu mestu, vidim, da sta se dva sorjela, da se rujeta, da eden nadvlada drugega in ga sune po jarku — v tistem hipu se prikažejo nad jarkom konture sivo oblečenega vojaka, tisti, ki je obvladal svoje mesto, stegne naglo roko po njem in ga potegne vsega tresočega in boječega se v jarek.

Laški pribežnik!

Ko da mu je brat, ga drži v objemu, opazim, da mu preplije plašč in žepa in krušnik. Čez trenutke ga nemilo sune od sebe in zamrmra nevoljno: »Ti bi lahko ostal, kjer si bil... Sploh če ne misliš ničesar prinesiti... Ti, ta je lahko tvoje!« se obrne do tistega, ki ga je nadvladal in sunil po jarku.

Pribežnik ves trepete, pogleduje enega in drugega, ne razume ničesar, strahoma čaka; kaj se zgodi z njim.

Posveti se mi v glavi.

»Belega kruha čakaš?« vprašam odkritosrčnega in se veselo nasmejem.

»Da, belega kruha!« odgovori naglo, moj smeh ga je pomiril in zaupno nadaljuje: »Ne veste, kako lep, dober bel kruh imajo oni tam...«

»In vsak ima hlebec...« pove drugi.

»Razum tega, ki je pred mojimi očmi pribežnik!« pristavim.

»Im, takih ne čakamo!«

Se ne izgovori dobro, že zopet obrnejo glave.

»Sem, sem!« se ne more eden premagati in pomoli glavo in roke z jarka. Trenutno se mu pridruži drugi — in štiri roke prestrežejo pribežnika, ki jih s široko odprtimi očmi, polnimi strahu in napetega pričakovanja gleda.

E, ta je dobrodošel, v krušniku je prinesel s seboj kruh. Potrepljata ga po rami, ga polivalita, zadovoljna sta z njim. Škoda, da ne razume njihove polvalit. Da jo razume, ne bi tako preplašeno zrl naokoli in se bal.

»Poglejte, kak bel kruh imajo oni!« pravi eden in mi pokaže hlebec.

»Kak dober kruh jedo!« pravi drugi, odšepne košček in ga zmaže v usta.

In ko prežene jesensko solnce meglo in se smeje beli dan razvalinam Zagore, privede četovodja pet pribežnikov v mojo podzemsko luknjo. Ljudje so že polegli, pribežniki prihajajo le v jutranji megli.

»Gospod poročnik, pet Lahov...«

»In hlebec belega kruha?« vprašam.

»Samo tri!« In se zvonko nasmeje. »E, slab dan, danes! Malo jih je pribežalo danes — samo pet! In še od teh sta dva pozabila prinesiti kruh s seboj! Kar nazaj bi ju poslal človeka!«

Človečniki naju plašno pogledujejo, ne razumejo naju, ne razumejo ničesar in mislijo menda, da sklepava o njih usodi.

Št. 1038. Pr.

4664

Razpis.

Popolniti je 12 službenih mest za provizorne strežnike moškega spola v deželni blaznici na Studencu. S to službo je spojena pravica do prostega stanovanja (brez družine), hrane, službene obleke, in nagrade mesečno 60 K v prvem letu, 80 K v drugem letu. Po dveletnem zadovoljivem službovanju in po prestatnem strežniškem izpitu se bo kompetentnemu oblastvu predlagalo, da se provizorni strežniki stalno namestijo s primerno višjo plačo in s pravico do časovnega napredovanja in starostne preskrbe. Za časa provizornega službovanja v prvih dveh letih velja za obojestransko odpuščeno štirinastdnevni rok. V smislu službenih določil za provizorne strežnike prosilci ne smejo biti stari manj kot 25 in ne več kot 35 let. Prošnje, katerim je priložiti dokazilo telesne sposobnosti, rojstni list, domovnico, zadnje šolsko spričevalo ter spričevalo o нравnosti kakor tudi izkaz o dosedanjem službovanju, je vlagati osebno pri vodstvu deželnih in okrajnih zavodov v Ljubljani do 31. decembra 1918. Tam se dobivajo tudi podrobnejša pojasnila.

Komisija za začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave.

V Ljubljani, dne 22. novembra 1918.

Soreimela se 2. va ena za sodarsko obrt v starosti 15-16 let. Hrana in stanovanje v hiši, Repič Avgust, Ljubljana, Kotlarska ulica.

Proda se hišne oprave
za več sob
in kompletne postelje z žimnatim modrocem
pri M. Gorala, mizarstvo, Bled. 4682

Odvetnik

4647

dr. Juro Adlešič

vijudno naznanja, da se je vrnil iz vojaške službe in osebno prevzel vodstvo svoje pisarne

v Ljubljani, Sodna ulica 6./II.

Delauni zastopniki

ki se pešajo z razpečevanjem gospodarskih strojev, centrifug, krmil, gnojil, ki imajo obsežno znanost, se sprejmo pri tvrdki BUGON POLAK, kemična tovarna, Kral. Vinograd, Jungmannova tr. 33. 3908 (2)

Hirpec in služkinja dobila dobro, stalno službo v Ljubljani. Hirpec mora biti varen konj in goved. Služkinja bi opravljala še poleg drugih domačih del tudi molžo. Služba bi se lahko takoj ali pa tudi po božiču nastopila. Ponudbe naj se pošljejo pismeno na upravnništvo »Slovenca« pod št. 4614.

Odgovor.

Vodstvo Kranjske deželne podružnice n. a. deželne življenske zavarovalnice v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 12, odgovarja tem potem na mnogobrojna vprašanja p. n. članov zavarovancev, da ostane vse poslovanje reorganizirano. Podružnico je ustanovil deželni zbor kranjski mesto lastnega deželnega zavoda, kar je deželni odbor razglasil z okrožnico z dne 17. svečana 1913, št. 1058/13. Torej stoji podružnica izključno na naši narodni podlagi.

P. n. zavarovalce pozivljamo v njih lastno korist, da redno plačujejo svojo zavarovalnino, nasprotno pa brez ogojno pameti naš javni zavod, ki stoji na podlagi vzajemnosti, za točna izplačila vseh dospelih in zapadlih zavarovanih vsot; kajti premoženje zavoda, ki je last članov, znaša 73.000.000, ki se vedno množi z novo pristopilimi člani.

Z odličnim spoštovanjem

Janez Sajovic s. r.,
vedja podružnice.

Kdo ve izmed vračajočih se ruskih uetnikov, kje se nahaja Andrej Buczynski, ki se je zadnjič oglašil dne 20. decembra 1917 iz donskega okraja, po-taja Veliko Kniazevo pri L. Nik. Bezuhlav. Obvestil prosi in stroške porne Mar. Buczynski, Duna. XII. 9 Titig. 15.

Na prodaj sta dva mlada 3½ meseca stara

praiščka

v graščini Fužine, p. Dev. Mar. v Polju.

„Jugo“ milo za pranje

zbožljana vrsta, bela, v kosih po četrt kilograma, 1 zaboj 25 kg (t. j. 100 komadov) 110 K franko zaboj iz Zagreba. S pošto 4 kg neto 28 kron franko. Pošila po povzetju zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb št. 1, Petrinjska 3.
Z naročilom se prosi poslati tudi polovico zneska.



je posebno prikladen za rezanje vseh vrst mesa, sočiva, boba itd. — Cena komadu K 60.—.

UNIVERSAL-mlin za mak

je izborna poraba za mletje maka, dišav, orehov, sladkorja, kave itd. — Cena komadu K 24.—.

Mlin za drobljenje kosti... K 320.—
Stiskalica za krompir in sadje K 20.—.

Razpošilja z Dunaja proti predplačilu glavno zastopstvo

Max Bühnel,

Dunaj IV., Margaretenstraße 27, odd. 57.
Prospekti zastoj.

22

10 vinariev
za dopisnico
Vas stane mo-
cenik, ki se vam
pošlje na zahte-
vo dostavi C.
in hr. d. omni za-
ložnik Jan K. n-
rad, razpoš-
ilnica. Br. 12
št. 59. (C. k.)
vrehre letnik K. 7.
11. Verno-
stni brivski parati
penik. K. 7. 50. dv-
reznarjeve. regis-
trac. 12 K. 1. 10. in
pradi. strizni. K.
20. 20. Pošta
se ne poveže ali
predplačila. Zame-
na dovoljena ali
leži na st.

Krema za britje najboljša ka-
vost rablja-
va brez vode. 1 porcelanasti
mimo lonček 7 K 50 vna. 5000

Milo za britje pristno, najboljši-
še vrste, 3 kosi
5 K. 1 kg 34 K. — Pošta se
probi naprejšilati denarja
M. Jünker, ekspozita trgovina,
Zagreb 1, Petrinjska 3 III. Hrv.

Pristno TOČETNO MILO
fino diče komad 100 gr
3 kosi K 18. — r. kos. K 30.
12 kos. K 30.

Pristno PRAVNO MILO
za kg kron 36.
Pošta proti predplačilu
M. Jünker, izvozna trgovina
Zagreb 1, Petrinjska 3. —
Hrvatska.

Krmila manjka!

Zato se uporabljajo nadomestna sredstva za
krmila. Da to krmno živina, perutnino dobro
prebavi in popolnoma izkoristi, naj se pri
mese 2 krat na teden krmijo ena pest polna
„Masti“ to je dr. pi. Trnkoczy-a redila prasek.
Paket velja 3 K, 5 paketov 15 K pošt-
nine prosto, 5 paketov zadostuje za 3 mesece
za enega voja, kravo ali prašiča, da se zred.

Glavna zaloga:

Iekarna Trnkoczy
zraven rotovža v Ljubljani.

Mastin je bil odkrivan z najvišimi kolatinami
na razstavah: na Dunaju, v Parizu, Londonu in
Rimu.

Na tisoče kmetovalcev hvale in rabi „Mastin“.

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir.
zakonito vajamčeno „Skabotorm“ ma-
zilo“. Popolnoma brez duba, ne maže.
Poskusni tonček K 4. — veliki K 6. —
porcna za rodbino K 15. — Zaloga za
Ljubljano in okolico: Lekarna pri ritalnem
leionu, Ljubljana Marijin trg. 1520
Pazite na vodstveno znamko „Skabotorm“!

Zobotrebce

kupuje po najvišjih cenah PETER KOZINA & CO.
LJUBLJANA, BREG 20. 4172

Vsakovrsna domača semena,

suhe gobe, prazne vreče in druge pridelke

kupuje trgovina s semeni

— PETER LASSNIKA NASL. —

SEVER & KOMP., Ljubljana, Marijin trg.

Popolno belo platno

morete dobiti z uporabo našega izbornega luga
PRAŠE ZA PLATNO. Velik prihranek in malo
truda pri pranju. 1 zavoj 150 gramov K 1. —, 250
gramov K 1.50, 450 gramov K 2.50.

Najmanj se more naročiti 10 zavojev!

Pri naročilu 5 kg popust! Razpošilja se po pov-
zetju. Prodajalci d. be. popust.

Zagreb 1, Petrinjska
Zavod za izvoz M. Jünker, 3 III. Telefon 23—27.

VAJENCA

za vrtnarsko obrt sprejme takoj IVAN ŠIMENC,
vrtinar, Gradišče št. 12 v Ljubljani. 4399



Kavon ur, zlatnine in briljantov je

zaupljiva stvar

zato se pri nakupu obrnite na

tvrdko **F. CUDEN SIN**

samo nasproti pl. pošte v Ljubljani.

Uprava pokopališča Sv. Križa v Ljubljani
sprejme več 4420

hlapcev

oziroma delavcev proti dobri dnevni plači. Isto-
tam se sprejme tudi mladenič za cerkv. opravila.

Na debelo. **Manufakturna veletrgovina** Na drobno.
ustanovljena leta 1855

Franc Crobath

družba z o. z.

Kranj

opozarja vse cenjene trgovce, da se v olajšavo
nakupa vsekovrstno manufakturno blago po od-
redbi Narodne vlade brez izjeme lahko prodaja
brez nakaznic.

Priporočamo se vsem cenjenim odjemalcem za
ohranitev nadaljne naklonjenosti z zadržilom po-
polnega zadovoljstva. 4492

Izdaja konzorcij „Domoljuba“.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, za frančiškansko cerkvi
sprejema hranilne vloge vsak delavnik dop. od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

4 1/4 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje
vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 25 vi-
narjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih
vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči
račun ter daje svojim združnikom posojila proti vknjižbi z amora-
cijo ali brez nje na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih
papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljše.

Vloge v „Ljudski posojilnici“ so popolnoma varno vložene, ker posojilnica daje denar
na varna posojila na dežel. in v mesih.

Rezervni zakladi znašajo nad en milijon kron. — Stanje hranilnih vlog je bilo
koncem leta 1917 nad 34 milijonov kron.

**Največja izbera ur,
zlatnine,
srebrnine**

svetovnoznana
razpošiljalnica

H. SUTTNER

935

samo v Ljubljani št. 1

Odgovorni urednik Josip Gostinčar v Ljubljani.

Tiskarna Katoliška tiskarna.